*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

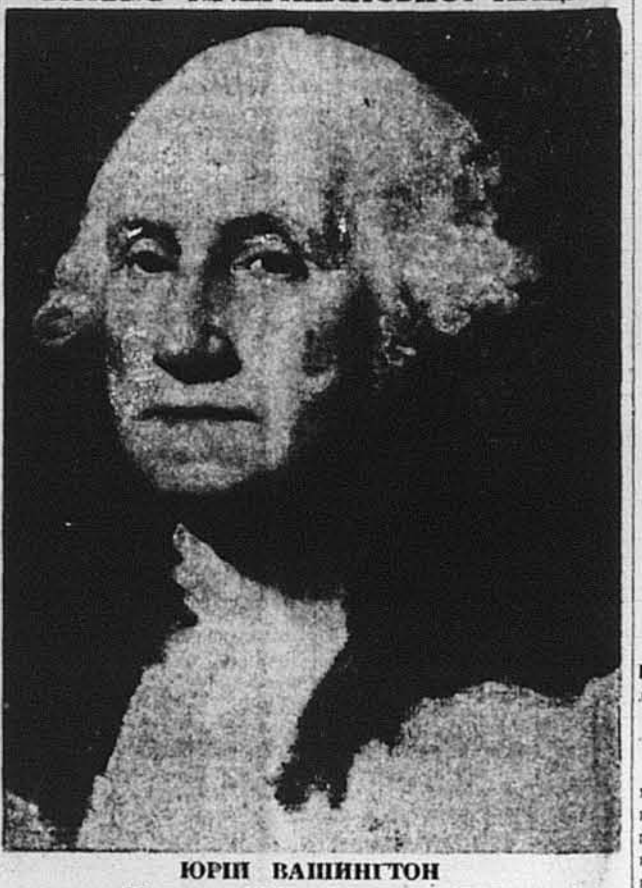
РІК LXVIII. Ч. 33. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЛЮТОГО 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 21, 1961 No. 33. VOL. LXVIII.

ЗДА ВИПУСТИЛИ ТРИ НОВІ САТЕЛІТИ: „ЕКСПЛОРЕРА IX" ТА „ДІСКАВЕРЕРА XX I XXI"

ЗДА ДОСІ ВИПУСТИЛИ 35 САТЕЛІТІВ, А СССР — 9

Летунська база Ванденберґ, Каліфорнія. — При ікнці минулого тижня ЗДА мали нові успіхи в ділянці дослідів над космічними просторами, бо їм вдалося випустити в днях від 16-го до 18-го лютого аж три штучні сателіти. Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація 16-го лютого з успіхом випустила 12-стоповий сателіт - бальон, який названо „Експорером IX", а 17-го лютого вдалося випустити найважчого сателіта в групі Дісковерерів — „Дісковерера XX". День пізніше, ц. зн. 18-го лютого випущено Дісковерера XXI. Сателіт - бальон випущений з острова Воллопс, Вірджінія, попав в орбіту, бо всі чотири його ракети-підсилювачі діяли згідно з пляном. Але після випущення маленький радіовий апарат припинив висилання на Землю сиґналів, і важко було ствердити, що з ним діялося. Аж 17-го лютого обсерваційна стація в Преторії, Південна Африка, спостерегла кружляння „Експлорера", а пізніше потвердили це й інші обсерваційні стації в Оліфантсфонтейн, Південна Африка, і Вест Палм Біч, Флорида. Цей сателіт - бальон кружляє довкола Землі, від якої найбільша віддаль виносить 1,600 миль, а найменша — 400. Хоч радіо „Експлорер IX" не діє, то все ж таки він виконає своє завдання — досліджувати густоту горішньої атмосфери. Цей сателіт можна буде бачити голим оком у відповідних раніших годинах на Північній півкулі, і у вечірніх годинах на Південній. — Сателіт „Дісковерер XX" вупустили з летунської бази Ванденберґ в Каліфорнії за допомогою ракет „Тор" і „Аджіна B" — 26 стіп довжини і 2,450 фунтів ваги. Цей сателіт кружляє довкола Землі що 95 мінут на висотах від 201 до 400 миль. Якщо буде все відбуватися згідно з пляном, то за 4 дні сателіт Дісковерер XX викине з себе 300-фунтову кабіну, що має форму дзвона. Це має статися над Аляскою у вівторок 21-го лютого. Вантажні літаки старатимуться зловити цю кабіну, коли вона падатиме на океан в районі на північ від Гаваїв. Викинення кабіни може бути пересунене на один або два дні, залежно від погоди, і від того, чи все функціюватиме в сателіт згідно з пляном. „Дісковерер XVIII" випустив кабіну після трьох днів кружляння довкола Землі. „Дісковерер XX" — це поліпшений модель тих сателітів, які незабаром вестимуть мавпу довкола Землі. В кабіні є прилади до вимірювання впливу радіації на ті інструменти, якими послуговуватися мають сателіти „Самос" і „Майдас". На сателіті Дісковерер XXI демонстрували, як можна науковий сателіт, що мав кружляти в полярному напрямку, перемінити на військовий сателіт, що кружляє в такому напрямку, як собі цього бажає команда летунства. Командант відділу керованих ракет при летунстві генерал - майор О. Дж. Рітленд заявив, що це була тільки успішна проба наново „випустити" сателіт після того, як він вже летів в полярному напрямі. Генерал Рітленд сказав: „Це вдала проба поліпшити систему контролі і стабілізації сателітів". Дісковерер XXI випустили 27 годин після Дісковерера XX. Цього типу сателіти зможуть робити інспекції інших сателітів і нищити ворожі керовані ракети. Дехто гадає, що СССР при випущенні сателіта до Венери користувався такими ракетами, якими можна з Землі наказувати змінити напрям орбіти.

БАТЬКО АМЕРИКАНСЬКОЇ НАЦІЇ

ЮРІЙ ВАШИНГТОН
22 лютого 1732 — 14 грудня 1799

Західня Німеччина готова відтяжити ЗДА у шорічній помочі закордонові

Президент Кеннеді прийняв західньо - німецького міністра закордонних справ Гайнріха фон Брентано (праворуч) і відбув з ним 75-хвилинну розмову.

Вашингтон. — Західня Німеччина признала, що високий американський дефіцит платничого балянсу є наслідком нерівности в щорічних видатках ЗДА та інших західніх країнах і що не одноразова вплата одного більйона долярів, всеодно належних Америці від Західньої Німеччини як зворот довгу і грошей за військові замовлення, а відтяження її в постійних видатках потрібні в санаційній акції. Конкретно, Західня Німеччина зобов'язалась платити щорічно на допомогу закордонові, що її до цього часу несли майже виключно З'єдинені Держави, по одному більйонові долярів. В гру входитиме допомога головно менше розвиненим країнам. Такий конкретний вислід довшої наради, що її мали президент Кеннеді і німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано в минулу п'ятницю. В тій нараді взяли участь державний секретар Дін Раск, асистент державного секретаря для европейських справ Фой Колер, амбасадор ЗДА в Бонні Волтер Довлінґ й інші високі урядовці, а також кількох високих урядовців Західньої Німеччини і її амбасадор в Вашинґтоні д-р Вільгельм Ґреве. Окремо міністер фон Брентано нараджувався з секретарем фінансів Даґласом Діллоном. Виданий про ці наради офіційний комунікат не говорить про конкретну суму, що її Німеччина платитиме на допомогу недорозвиненим країнам, а тільки про прийняття принципу тієї допомоги. У тому комунікаті підкреслюється сердечний і одвертий приятельський тон нарад та однозгідність становищ ЗДА й Німеччини в справах з'єдинення Німеччини і вільного Західнього Берліну.

ДЕ ҐОЛЬ І БУРҐУЇБА ПЕРЕГОВОРЮВАТИМУТЬ В СПРАВІ АЛЬЖИРУ

Париж. — У цьому тижні передбачується перелім в 6-річній французько-альжирській війні: наприкінці тижня має прибути до Франції з відвідинами туніський президент Габіб Бурґуїба, найкращий протектор альжирсько-арабських націоналістів, але водночас з усіх північно-африканських володарів найкращий прихильник співпраці з Заходом, зокрема з Францією. У цій справі вже вдруге прибув в минулу неділю до Парижу туніський міністер інформації, колишній амбасадор у Франції Мохаммед Масмуді, який після перших відвідин в минулому тижні відбув в Тунісії тайні наради з лідерами альжирсько - арабського націоналістичного руху та після того нараджувався з президентом Бурґуїбою в Швайцарії, де той перебуває на короткому лікуванні й відпочинку. В дипломатичних колах у Парижі існує переконання, що між французьким урядом і альжирсько-арабськими націоналістами, що їх очолює закордонно-революційний тимчасовий уряд Альжиру з осідком в Тунісії, існують вже від якогось часу безпосередні закулісові контакти. Сам Мохаммед Масмуді заперечив, наче б він переговори в імені альжирських націоналістів, заперечив теж, наче б таку місію мав президент Бурґуїба. Зате він одверто признав, що їхньою — його і президента Бурґуїби — місією є облегшити й приспішити безпосередні переговори між французьким урядом та проводом альжирських націоналістів, які ведуть вже шостий рік партизанську війну проти французької адміністрації в Альжирі. Заведення миру в Альжирі й уможливлення альжирському народові свобідного висліду його волі згідно з заповіддю президента де Ґоля — це ціль всіх приятелів альжирського народу — заявив Махаммед Масмуді. Законспірований характер його розмов з президентом де Ґолем і обмеженість в його заявах пояснюється наявністю багатьох і впливових осіб та кіл однаково у континентальній Франції як ще більше в Альжирі, які хотіли б сторпедувати всякі спроби будь-якого безпосереднього порозуміння між Францією і альжирсько-арабськими націоналістами. Водночас, у французькому народі є такий загальний настрій втоми затяжною війною в Альжирі, що в недавньому плебісциті величезна більшість французів затвердила політику де Ґоля, яка передбачує плебісцит в Альжирі на базі „альжирського Альжиру".

ЗДА мусять приспішити продукцію протиракетних ракет

Вашинґтон. — Представники армії директор дослідного відділу Ричард С. Морс і шеф цього ж відділу генерал Дж. Трудо зізнавали в Палатній Науковій і Астронавтичній Комісії 17-го лютого і твердили, що ЗДА не сміють допустити до того, щоб СССР випередив їх в продукції протиракетних ракет, бо якби так сталося, то комуністи здобули б велику перевагу. Ця осторога сталася у зв'язку з тим, що армія старається здобути фонди і дістати дозвіл на необмежену продукцію протиракетних ракет „Ніке - Зевес". Директор Морс і ген. Трудо заявили, що СССР всіми засобами старається випродукувати протиракетну зброю, як про це повідомляє американська розвідка. Директор Морс признав, що якби СССР нараз випустив сотки керованих ракет, то безуспішні були б протиракетні ракети „Ніке-Зевес", але таке передбачення є „нереальне", бо СССР не має стільки далекосяжних ракет, а якби і мав, то не зможе їх всіх нараз випустити. Генерал Трудо домагався, щоб зорганізувати одну військову агенцію для дослідів над космічними просторами, бо теперішній стан, коли всі три роди зброї займаються цією проблемою, є і недоцільний і занадто коштовний.

Страйк на 6-ох летунських лініях спаралізував летунський рух в цілій країні

Ню Йорк. — Страйк авіяційних інженерів на шістьох летунських лініях спаралізував летунську комунікацію в цілій країні і відпали також деякі лети до закордонних держав. Страйкують авіяційні інженери на таких летунських лініях: Пан Амерікен, Транс Ворлд, Вестерн, Істерн енд Нешенел. Внаслідок цього страйку коло 75,000 осіб не могли відлетіти в запляновані місця. Секретар праці Артур Дж. Ґолдберґ старався посередничити між затрудненими і власниками летунських ліній, але його заходи були безуспішні. Якщо в понеділок 20-го лютого не вдасться прийти до порозуміння, то 4 летунські лінії заповіли, що вони звільнять із праці коло 60,000 затруднених, які не є обняті страйком. Також і інші летунські лінії не могли правильно курсувати, бо в неділю 19-го лютого була така густа мряка над Ню Йорком, що неможливі були лети.

През. Кеннеді продовжував наради над політикою ЗДА супроти СССР

Вашинґтон. — В минулу суботу відбулась знову під проводом президента Кеннеді конференція над дальшою політикою З'єдинених Держав супроти Совєтського Союзу. У тій конференції взяли між іншими участь колишні амбасадори в Москві Аверел Гарриман і Чарльз Болен, як і теперішній амбасадор Ллевелин Томпсон. Цей останній мав від'їхати в понеділок 20 ц.м. до Москви. За газетніми інформаціями, Томпсон залишиться на своєму становищі в Москві тільки до половини літа цього року, після чого його місце займе знову Чарльз Болен, який був амбасадором ЗДА в Москві перед Томпсоном. Амбасадор Томпсон мав забрати з собою листа до Хрущова, в якому Президент буцім-то запевняє про щире бажання ЗДА дійти до порозуміння з СССР в цілій низці існуючих міжнародних конфліктів. Однак, за буквальним ствердженням американської преси „Президент і його дорадники вважають, що те, що Москва робить в Конґо, Ляосі і в Об'єднаних Націях, краще визначує совєтську політику, як те, що Хрущов публічно говорить". В нараді у Білому Домі не взяв участи державний секретар Дін Раск з уваги на ве, що він не міг просто відірватись від нарад у найактуальнішій справі Конґо і тієї нової кризи в Об'єднаних Націях, що її спричинила Москва своєю новою несподіваною нагальною атакою проти генерального секретарь Гаммершилда.

РАДА БЕЗПЕКИ ПРОДОВЖУЄ НАРАДИ В СПРАВІ КОНҐА — В КОНҐО ДАЛІ ХАОС

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй перервала в минулу п'ятницю свої наради над ситуацією в Конґо та призначила продовження їх на понеділок. Три нібито невтральні держави — З'єдинена Арабська Республіка, Ліберія і Цейльон — виготовили проєкт резолюції, що його поширювали між членами ОН, та в якому вони пропонували проголошення перемир'я для всіх воєнних дій в Конґо й уповноваження для військ ОН вжити силу для протидії ворожим акціям різних конґолійських розвварених груп. Другим проєктом, що курсував між членами Об'єднаних Націй, був звіт так званої 11-членної Примирливої Комісії Об'єднаних Націй, яка виїхала була кілька тижнів тому до Конґа, та яка тепер запропонувала визнати покликаний президентом Касавубою уряд Жозефа Ілео за базу для поширення його на різні інші фракції та створення коаліційного уряду. За газетними інформаціями, до цієї концепції є хиляються З'єдинені Держави. Однак президент Ґани Кваме Нкрумаг надіслав до Об'єднаних Націй обширного листа з власними пропозиціями, за якими треба би відкликати з Конґа не тільки всіх військових і цивільних бельгійців, але взагалі всіх не-африканців, створити військо виключно з африканських континентів і передати Конґо на відповідальність африканських країн. В тому проєкті яскраво пробивається амбіція, щоб Ґана й союзні з нею в просовєтській політиці Ґвінея, З'єдинена Арабська Республіка, Малі, Марокко — стали верховодити в конґолійських справах та щоб виелімінувати з тих справ Америку й західну Европу. Тим часом в Конґо продовжується хаос. В прокомуністичному правлінні в провінції Орієнталь із столицею Стенлівіль різні пролумумбівські ватажки борються за владу. Прем'єр того провінційного уряду, вишколений в Москві комуніст Антуан Ґізенґа арештував свого намісника в провінції Ківу Анісета Кашамуру, але самі вояки, що його ескортували, помогли йому втекти. В самому Стенлівілі „міністер" внутрішніх справ з „уряду" Ґізенґи віддався під опіку військ ОН зі страху перед арештуванням його. Знову ж місія ОН в Конґо перевела літаком з столиці Конґа Леопольдвілю до Стенлівілю, що є осередком прихильників вбитого Люмумби, його вдову та групу найближчих свояків вбитого Люмумби, які не почувались безпечними в Елізабетвілі. В південній частині провінції Касай буцім-то вбито 7-ох видатних пролюмумбівців. Доброю для Об'єднаних Націй вісткою була зголошена готовість Маляйської Федерації прислати додаткових 800 вояків і старшин до свого дотеперішнього 613-особового контингенту. Також Індійський прем'єр Неру обіцяв додаткову індійську військову формацію. В Конґо є тепер 16,653 міжнародного війська.

Ґолдберґ заявляє, що уряд шукає довготермінової розв'язки економічної кризи

Ню Йорк. — Секретар праці Артур Дж. Ґолдберґ 18-го лютого промовляв на прийнятті в свою пошану, яке влаштувала Ліберальна партія, і заявив, що уряд президента Кеннеді шукає такої розв'язки економічної рецесії, яка була б довготерміновою. Теперішня рецесія, твердив Ґолдберґ, незабаром скінчиться, бо так діятиме економічний закон, і тому, що уряд президента Кеннеді поробив численні заходи для поборювання рецесії. Ґолдберґ казав, що самі економічні сили не можуть зліквідувати економічної знижки, тому треба тут людської допомоги, яка повинна йти в таких напрямках: 1) Економіка повинна змагати до високої продукції при якнайменшому числі безробітних. 2) Якнайкраще використовувати ресурси країни. 3) ЗДА мусять працювати для справи волі в цілому світі. На думку Ґолдберґа створений Президентом соціяльний комітет, стверджує, що існує рецесія в ЗДА, і тому смішно виглядають ті, що не бачать економічної знижки в цій країні. Цей Комітет посередництва між робітниками і працедавцями має дбати про мир у світі праці та в промислах підприємствах.

У Ню Йорку відкрито мистецькі виставки В. Бачинського, та В. Цимбала й С. Литвиненка

Ню Йорк. — В неділю 19 ц. м. відкрито в залі Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку виставку образів Володимира Бачинського. Відкриття перевів голова ЛМ-Клюбу Сергій Литвиненко, який звернув увагу, що це наймолодший з американсько-українських мистців, бо тільки 24-річний мистець, який проте закінчив високі фахові малярські студії в ЗДА й дістав уже різні нагороди, між ними $2,000 від Національної Академії. У цій першій своїй публічній виставці молодий мистець виступив із 33-ма олійними образами, здебільша портретами й пейсажами, 9 ґвашами і 7 рисунками, в реалістичному стилі.

Водночас в залях Українського Інституту Америки відкрито другу, зовсім іншого стилю, виставку образів Віктора Цимбала, який в р.р. 1928-1960 жив в Буенос Айресі і щойно в минулому році прибув з Арґентини до Ню Йорку, та, разом із нею, виставку скульптур Сергія Литвиненка. В. Цимбала поставив 38 оліїв, — символічних, історичних і релігійних образів, із центральним монументальним образом „Рік 1933" (Голод). Твори Сергія Литвиненка охоплюють 9 скульптур — у бронзі й терракоті здебільша потрети. Обидві виставки втішалися численною публікою.

Король Ляосу проклямує невтральність своєї країни

В'єнціян. — Король Ляосу Саванґ Ватгана проголосив у неділю дня 19-го лютого ц. р. деклярацію, в якій ствердив, що Ляос був невтральною країною і хоче цю невтральність зберегти на майбутнє. Водночас із цим король висловив бажання, щоб представники трьох сусідніх країн — Камбоджії, Бірми і Маляйської Федерації прибули до Ляосу і створили тут комісію, яка б мала підтвердити, що Ляос не загрожує ніякому із своїх сусідів і що він прагне тільки миру. Ця комісія мала б теж засудити усі спроби зовнішнього втручання у справи Ляосу безпосередньо чи посередньо, відкритого чи замаскованого, яке загрожує незалежності Ляосу і підриває його намагання залишатися невтральною країною. Проголосив свою деклярацію Саванґ Ватгана в присутності прем'єра Боуна Оума і членів його уряду, як теж чужоземних дипломатів, заявляючи, що текст її він переслав до відома Генеральному Секретареві ОН Даґові Гаммершилдові. В дальшому король визнав уряд прем'єра Бума як єдино законний уряд країни, затверджений національним зібранням Ляосу і в згоді з конституцією та його волею, як короля, і ствердив що Ляос респектуватиме всі взяті на себе добровільно міжнародні зобов'язання. В колах державного департаменту оцінюють виступ короля Саванґи Ватгани, як конструктивний і надійний крок до замирення в Ляосі.

Український карнавал закінчився різними імпрезами

Ню Йорк. — На закінчення карнавалу відбувся в Ню Йорку в минулу суботу 18 ц. м. в залі школи св. Юра при 6-ій вул. традиційний вже щорічний Баль Лікарів, який зібрав коло 600 осіб. Атракцією того вечора був вибір королеви балю з-поміж молодих панночок і її двох „дам двору". Королевою стала Мотря Восвідка, а двома дальшими найкращими панночками жюрі з 6-ох осіб проголосило Марту Цеґельську і Зірку Зарембу. Грала оркестра В. Гірняка. — Водночас в двох залях Українського Народного Дому відбулись дві інші забави: заходами кількох місцевих Відділів Союзу Українок відбулись „Вишивані Вечерниці" в великій залі, з оркестрою Ю. Чемеринського а на долішній залі відбувались Лемківські Вечерниці, з оркестрою В. Осередчуки. В п'ятницю 17-го лютого в залі готелю Бенджамін Френкліна у Филаделфії відбувся традиційний Баль інженерів з оркестрою Босого. Також в інших містах відбувались останні карнавалові забави.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** відвідав головну квартиру Комісії Атомової Енерґії в Джермантавні в Медизоні, де інформувався про праці цієї комісії. З ним був голова цієї комісії д-р Гленн Сіборґ в товаристві різних фахівців. Президент їздив туди і назад гелікоптером.

● **Експрезидент Айзенгавер** при кінці тижня не грав в ґольфа в Палм Спрінґсі в Каліфорнії, бо він перестудився і мусів залишитися вдома. Пресова секретарка Айзенгавера пані Мері Джейн Мек Каффрі заявила журналістам, що це є легкий рід перестуди, і що Айзенгавер не має гарячки. Пані Айзенгавер оглядає околиці і цілий тиждень після приїзду до Каліфорнії складає візити.

● **Крайова Рада Безпеки** в Шикаґо обрахувала, що в 1960-му році число осіб, які згинули від різних нещасливих випадків, становило 96,000, а в 1959 році 92,080. Але коли брати число населення, то в 1960 на 100,000 осіб згинуло в нещасливих випадках 51.7 особи, а в 1959 — 52.2. Найбільше згинуло в автових катастрофах — 38,200; в катастрофах в домах (пожежа, отрута і т. п.) — 27,500; в різних публічних випадках — 16,500 і при нещасливих випадках при праці — 13,800.

● **Три сенатори демократи** Пет МекНамара з Мишиґену, Джозеф С. Кларк із Пенсилвенії і Дженнінґс Рендолф із Вест Вірджінії, члени сенатської підкомісії для справ допомоги старшим особам, заявили, що вони в основному підтримують той задонопроєкт про медичну допомогу пенсіонерам соціяльного забезпечення, який рекомендує президент Кеннеді.

● **Міська рада Ню Йорку** повідомляє, що очищування міста від снігу коштувало цього року нечувану суму $22,911,359, хоч і досі ще не весь сніг забрали з вулиць. Санітарний комісар Пол Скрівейн ствердив, що від 11-го грудня до 16-го лютого 1961 впало в Ню Йорку 55.3 цаля снігу.

● **Між представниками** 18-ох спілок будівельних робітників і 28-ох великих контракторських фірм прийшло до порозуміння, щоб всякі непорозуміння на фронті праці полагоджувати без страйків, щоб не спричиняти затримки в будівельниному русі, на який річно видається коло $60 більйонів.

У СВІТІ

● **Комуно - китайський прем'єр Чу Ен-лай** заявив готовість погодитись на відновлення тричленної контрольної комісії для Ляосу, встановленої в 1954 році на Женевській конференції, де зліквідовано французьку колонію Індокитай і поділено її на три самостійні південно-азійські держави, але поставив за передумову, що та Комісія не мала б зноситись з теперішнім прозахідним урядом Буна Ума. У практиці це значить, що Чу Ен-лай хоче „згоди", але на базі капітуляції Заходу.

● **Аверкій Арістов,** новий совєтський амбасадор в Польщі прибув уже до Варшави. Він був членом Президії компартії і партійного секретаріяту і тому те амбасадорське становище вважається його політичною деґрадацією.

● **Андрей Смірнов,** совєтський амбасадор в Західній Німеччині, їздив до Москви по нові інструкції. Він вернувся до Бонну і признав, що совєтський уряд матиме „нові пропозиції" в справах Німеччини й Берліну, але не сказав, які саме.

● **Ірляндський прем'єр Сін Лемасс** заявив, що ірляндський нарід є тепер більш, як будь-коли проти насильних метод в боротьбі за з'єдинення Ірляндії. Таким чином він знову засудив т. зв. Ірляндську республіканську армію, себто ірляндську організацію націоналістів, яка актами терору пропаґує з'єдинення двох частин Ірляндії.

● **Англійський уряд** перевів через нижчу палату парляменту, палату громад, законопроєкт про підвищення оплат на державну лікарську опіку для всіх англійців, охоплених суспільною опікою. „За" тим законопроєктом голосували 263 посли, „проти" — 193. Законопроєкт пішов до палати лордів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

Віра в закон Вашингтона

Святкування роковин великого американця, батька З'єдинених Держав Америки Юрія Вашингтона збігається в цьому, 1961-му році, 229-му від дня його народження, з всеукраїнським відзначуванням пам'яті великого сина української землі Тараса Шевченка в сторіччя його смерти — Шевченка, що своїм вогненним словом так само, як Вашингтон, боровся за визволення українського селянства з вікового рабства і мріяв про прихід Вашингтона з „новим і праведним законом" для України й українського народу.

У словах про Вашингтона і у висловленому перед тим в „Заповіті" заклику до своїх земляків „вставайте, кайдани порвіте!" Тарас Шевченко геніяльно просто й глибоко схопив суть того, що зробив цей великий американець для своєї країни і свого народу, піднявши його на боротьбу за визволення з-під англійського гніту і встановивши новий і праведний закон свободи, рівности і народоправства, що став основою розвитку ЗДА, як вільної, суверенної і незалежної держави, нині наймогутнішої країни світу.

Юрій Вашингтон і успішно здійснена під його проводом американська визвольна революція, зокрема ж проголошувані й утверджені ним ідеї волі і самовизначення, стали запальним прикладом, що піднімав нові й нові народи на боротьбу за визволення з-під чужого колоніяльного гніту.

Величну візію майбутньої свободи і державної незалежности українського народу, такої, як її досягли З'єдинені Держави Америки у визвольній війні, дав Шевченко у своїй згадці про Вашингтона. Ця візія запалює і веде всіх українців світу, і тих — в Україні, що перебувають в безупинному змагу з червоною Москвою, і тих, що вийшли з України, вірні Шевченковим заповітам і готові боротися за їх здійснення так, як боролися колись під проводом Вашингтона американці за незалежність своєї землі.

Віра Шевченка і всього українства, що Україна матиме свого власного Вашингтона з його новим і праведним законом, буде утривалена встановленням пам'ятника Великому Кобзареві у столиці З'єдинених Держав Америки, названій величним йменням Вашингтона. І це вже сьогодні викликає гостру реакцію правителів московської колоніяльної імперії, затривожених тим, що *пам'ятник Шевченкові в столиці ЗДА буде* довічною пригадкою для живих, для ще ненароджених українців і для всіх народів світу, що воля — неподільна, що здійснені Вашингтоном на американській землі ідеали волі, справедливости й незалежности, раніше чи пізніше будуть здійснені й в Україні, згідно з найглибшими бажаннями Шевченка.

Під знаком ідей Вашингтона і Шевченка

„Дня 22-го лютого 1894-го року, того самого дня, в якому вся Америка обходить річницю уродин славного Вашингтона, неустрашимого борця за волю і права людства, о 9-ій годині ранку зійшлися українські священики, делегати українських братств і патріоти - українці з усіх сторін до української церкви в Шамокіні, Пенсилвенія, благати Господа Бога, щоб допоміг почати таке важливе діло, діло заснування Українського Народного Союзу". Це — дослівна цитата з великої вістки, що під заголовком „СОВЕРШИШАСЯ" появилася в „Свободі" 1-го березня 1894-го року, попереджена Шевченковими словами: „І, о диво, — трупи встали, і очі розкрили! І брат з братом обнялися і проговорили — слово тихої любови!" А моттом „Свободи", в якій цю вістку подано і яка своїм творчим словом дала ідею й ініціятиву створення УНСоюзу, були виписані під заголовком цієї газети слова Шевченка „Учітеся, брати мої, думайте, читайте і чужому научайтесь, свого не цурайтесь" та „В своїй хаті своя правда і сила і воля".

Так то в День Вашингтона, під знаком ідей цього „Батька своєї країни" і під знаком ідей батька Української Нації, великого Шевченка, з Богом створено 67 років тому Український Народний Союз, на долю якого припало започаткування і оформлення тієї зорганізованої американсько - української спільноти, що її називаємо Американською Україною.

Багато води проплило в Гудсоні, над яким у Джерзі Ситі десятки років стоїть будинок Головної Канцелярії УНСоюзу, до непізнання змінилась політична мапа світу, за той час відбулося дві світові війни та безліч менших воєн і революцій, величезні зміни зайшли в усіх ділянках життя, але непорушними, як скала Гібральтару, залишились великі ідеали Вашингтона і Шевченка, бо вони вічно живі й актуальні. Не диво, що збудований на цих ідеалах Український Народний Союз в Америці міг вирости у справжню „українську заморську твердиню" — як його часто називають, та міг стати головною базою і промотором у житті і розвитку нашої спільноти.

Згадуючи про 67-мі роковини УНСоюзу в цей День Вашингтона у Шевченківському році, ми маємо всі причини на те, щоб знову виявити нашу відданість тим великим ідеалам, що їх символізують американський Вашингтон і український Шевченко, щоб поновити нашу віру в уже недалеку їх остаточну перемогу в світі.

Корея в Конго

У політичній мові Корея означає не далекосхідню Корейську республіку, а — криваву й жорстоку війну між великодержавами двох нинішніх світових блоків на терені третьої країни. В останньому тижні голосно залунало в міжнародній пресі порівняння між Кореєю і Конго, навіть муринський президент конголійської провінції Катанга висловив переконання, що Москва та її африканські поплентачі задумують перетворити Конго в Корею.

Висновок зовсім логічний, базований на факті активного підтримування комуністичного уряду в конголійській провінції Орієнталь, очолюваного вишколеним в СССР колишнім віце - прем'єром за уряду Люмумби, Антуаном Гізенгою. Москва, а за нею Об'єднана Арабська Республіка, Гана, Гвінея, Східня Німеччина, Югославія, Марокко, Малі та Куба вже визнали цей уряд за „легальний" уряд для цілого Конга, і — як повідомляє преса — інші сателітні та деякі невтральні країни наслідуватимуть цей крок. Водночас цілком ясно, що З'єдинені Держави й інші вільні країни не можуть погодитися на визнання Гізенги за прем'єра уряду для цілого Конга, бо це значило б погодитися на скомунізування тієї країни. Логічно, коли б Москва повторила свою практику з Кореєю і заходилася постачати Антуанові Гізензі зброю, та може й „добровільців", то це наче автоматично призвело б до американської інтервенції в Конго у користь тамошніх протикомуністичних кіл.

Такий зовсім ясний і недвозначний зміст перестороги президента Кеннеді, зробленої під час його пресової конференції минулої середи. Цю перестерогу доповнив державний секретар Дін Раск, заявивши конгресовим лідерам, що вона стосувалась не тільки до Москви, але й до З'єдиненої Арабської Республіки, яка в справі Конга включилася в совєтську закордонну політику.

Невідомо, в якій мірі Москва й Каїро візьмуть собі до серця перестерогу Кеннеді. Однак, фахові референти військових справ в американській пресі відразу звертають увагу, що комуністи не мають ніяких виглядів на успіх з перенесенням корейського зразка на далекий конголійський терен.

Тому єдині шанси Москви не в одвертій війні в Конго за зразком Кореї, а в дальшій підривній роботі, в дальшому інтригуванні, сіянні незгоди між тамошніми племенами й ватажками та в перепачковуванні незначних транспортів зброї через Арабську Республіку. Справа Об'єднаних Націй і ЗДА — спаралізувати ці махінації. А осягнути це можна лише при виявленні енергії й рішучости.

Любомир О. Ортинський

ЧЕРГОВА КРИЗА ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Об'єднані Нації. — Кризові ситуації належать до характеристики діяльности ОН, подібно як Іст Рівер — до красу, складовою частиною якого є головна кватира ОН в Ню Йорку. Дипломати, журналісти і публічна опінія вспіли вже призвичаїтися, що на цьому форумі клясичну дипломатію щораз більше витискає хрущовський чобіт, а речеву аргументацію і ділові переговори — комуністична пропаганда. Бували також в ОН, зокрема коло їх будинку, голосні маніфестації, от хоча б під час останньої візити Н. Хрущова. Все ж, як показав досвід, ще не все „брали" в ОН. На днях до історії цієї міжнародної інституції, що останнім часом стала місцем найбільших політичних спектаклів, дійшла нова, небувала карта. Кинули її на стіл совєтські професіонали від заколотів, бешкетів і організованих виявів „гніву народів". Це вони зааранжували 15-го лютого бурхливу демонстрацію в залі нарад Ради Безпеки, демонстрацію, яка обернула ту залю, головно фойє, в арену диких бійок з цибиванням зубів, розвалюванням голів і загальним хвилюванням. Крики „мордер" і „хай живе Люмумба" неслися коридорами, лякаючи присутніх. Але не тільки присутніх: вони схвилювали ціле місто і понеслися в широкий світ. Як згодом виявилось, демонстрація в ОН була сигналом для демонстрацій в різних дільницях Ню Йорку, що замикали танцюг „спонтанних" відрухів, які охопили найбільші столиці світу.

Зорганізований бенкет

Ранком 15-го лютого ц. р. заля Ради Безпеки була виповнена вщерть делегатами, дипломатичним корпусом, пресою й відвідувачами. Всі хотіли послухати промови представника ЗДА в ОН Адлея Стівенсона, щоб зорієнтуватися у відношенні американського уряду до ситуації, яка витворилась після смерти Люмумби, зокрема довідатись про становище ЗДА щодо політики СССР супроти ОН і їх генерального секретаря Дага Гаммершилда. І саме під час цієї промови залунали з галерії жіночі верески, почалася метушня. Впорядчики ОН пробували були втихомирити бешкетників, почали їх випроваджувати на коридор, але, виявилось, що на це тільки й чекало кілька десятків осіб: почалася дика бійка, в якій активну участь взяли муринки.

Для безпосереднього спостерігача цієї першої на терені ОН бійки відразу стало ясним, що була вона заздалегідь запланована і що її ціллю було звернути на себе увагу цілого світу. Зрештою цей наш здогад підтвердив один із муринських журналістів, який охоче дав вияснення. Маніфестанти — сказав він — це головним чином члени двох організацій: Комітету Визволення Африки і Муринської Націоналістичної Організації Америки. Члени цих організацій визнають за свого духового батька президента Гвінеї Секу Туре; серед них досить поважний вплив мають мусульмани; вони мають зв'язки з Каїром. На запит, чому влаштовано демонстрацію якраз під час промови Стівенсона, і чи цей факт не зазнає на просовєтську орієнтацію демонстрантів, співрозмовець відповів розпливчасто підсміхшкою і „дерев'яним" формальним запевненням, що „все це відбулось спонтанно, наші жінки втратили нерви".

Непевне завтра ОН

Як повідомляла нещодавно преса, Москва погодилася на пропозицію Вашингтону стриматися на кілька тижнів від загострювання міжнародної ситуації і політики „вимахування п'ястуком", доки адміністрація Кеннеді не сформулює своєї концепції закордонної політики. Москва нібито дотримує слова, не вимахує п'ястуками ані в справі Берліну, ані в справі Ляосу та Куби. Натомість вона змусила бешкетувати „народи", і то не лише в СССР, в сателітних країнах, в Південній Америці, але й навіть в самих ЗДА. У великій пригоді стала смерть Люмумби, яку Москва хоче максимально використати для своїх цілей в Конго. А цілі її ясні: розбудувати в Конго „мостовий причілок" для опанування цілого африканського континенту.

Як заявив на Раді Безпеки Зорін, уряд СССР відмовляється признавати в майбутньому Дага Гаммершилда генеральним секретарем ОН. Москва вимагає, щоб протягом місяця ОН припинили всі свої дії в Конго і „дали можливість конголійському народові самому взяти свою долю у тверді руки". У відповідь на це Стівенсон, а згодом президент Кеннеді, заявили, що ЗДА є за безумовним продовжуванням діяльности ОН в Конго, що вони підтримують Дага Гаммершилда і перестерігають, що всяке втручання сторонніх сил в справи Конга викличе рішучий спротив ЗДА.

Виглядає, що становища, зайняті Москвою й Вашингтоном щодо структури ОН і особи Дага Гаммершилда, як також в справі Конга, рішучі, і жадна сторона без відповідних поступок збоку другої не зречеться своєї політики. Рівночасно, здається нам, що атаки большевиків на Гаммершилда, їх вимога щодо припинення діяльности ОН в Конго і зааранжований ними „гнів народу" — все це твориться на те, щоб згодом мати з чого поступатись, мати змогу демонструвати свою „великодушність", подібно до того, як це було з літаком „РБ-47". Пригадуємо, що недавно Громико хотів був скликати спеціяльне засідання Ради Безпеки для розгляду „американської агресії", вживав найгостріших слів засуду і страшив „далекойдучими наслідками", щоб згодом Москва „амнестувала" двох пілотів і в такий спосіб „усунула важливу перешкоду" для нормалізації совєтсько - американських стосунків. У випадку ОН і Конга справи дещо складніші, і тому не виключено, що Об'єднані Нації стоять перед можливістю довшого імпасу, а може й обмеження своєї діяльности.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена!

С. Гординський

МИСТЕЦТВО ЕМІҐРАЦІЇ І МИСТЕЦТВО В УКРАЇНІ

(2)

В сучасних умовах на Україні Касіян просто змушений ставитися до всього нового мистецтва негативно. Це ще раз підтверджує погляд, що українська культура в СССР зведена до підрядної і провінційної ролі. Бо чому навіть такі комуністичні, але культурні країни, як Польща, Чехо - Словаччина, Югославія, можуть мати модерне мистецтво і показувати його на міжнародних виставках, а українцям цього робити не вільно? Чому в Москві І. Еренбургові можна писати про модерне мистецтво і його обороняти, можна писати прихильно про абстрактне мистецтво Пікассо чи Архипенка, але в Україні цього робити не вільно? Чому в Москві можуть існувати абстрактні мистці і навіть репродукувати свої твори в американських журналах („Лайф"), чому там можуть появлятися фахові статті з ділянки іконографії, а у виданнях Московської Академії Наук можна знайти речеві і без лайки статті про праці українських науковців на еміґрації? Щось подібне на Україні неможливе, бо все існування українців там має крутитися навколо кукурудзи, молока і буряків, і цьому завданню має служити література й мистецтво. Розпоряджень про це я наводити не буду, Касіян їх прекрасно знає, бо деякі укладати мусів він сам.

У передмові до каталогу дітройтської виставки (яка належить перу автора цієї статті) не було й мови про будь-яке знецінювання мистецтва на Україні. Там я тільки ствердив, що те українське мистецтво змушене йти одним шляхом, що його, як це пише Большая Совєтская Енциклопедія, „раз на завжди визначив Сталін". Доки цього не заперечено, мушу триматися за ці слова, тим більше, що їх в Україні підтверджує щоденна практика. Касіян, виправдуючись, заявляє, що соцреалізм дозволяє українським мистцям культивувати індивідуальні стилі, і він згадує, що французький письменник Люї Араґон назвав виставлені у Венеції картини Т. Яблонської українськими за їх барвами і що „тільки сліпий може заперечити, що творчість, наприклад, Дереґуса не українська". Мені не доводилося чувати, щоб хтонебудь на еміґрації заперечував, що твори тих мистців не українські. Тут справа інша. У Венеції і Брюсселі в 1958 р. я мав змогу бачити твори цих мистців, але вони були виставлені так хитро, що чужий глядач ніяк не міг дізнатися, що це твори мистців-українців. Щоб не бути голословним, подам факти, перекладаючи французький та італійський тексти:

1. Каталог Міжнародної Виставки в Брюсселі, 1958. Татяна Ніловна Яблонская. Нар. в Смоленську (СССР). Студіювала в Художному Інституті в Москві. Брала участь у важливих виставках Сов. Союзу і на чужині (Демокр. Німеччина, Фінляндія, Китай, Польща), як теж на 28 Бєнале у Венеції. Живе в Києві. — ч. 135. ХЛІБ, 1949. Олія на полотні, 201 - 370 см. Підписано і датовано внизу праворуч: Яблонская. 49. — Москва, Третьяковская Галерія.

Тепер з поданого просимо вгадати, що це — український мистець!

2. 29 Бєнале. Виставка Міжнародного Мистецтва. Венеція. Каталог. Ст. 383. СССР. —Мікеле Дерегус. Нар. Київ, 1904, живе в Києві. (Далі йде список рисунків Дерегуса).

Твори цього ілюстратора мені добре відомі і в своїй збірці я маю його гравюру „Катерина", що дві інші існуючі її відбитки має тільки Музей ім. Шевченка в Києві. Тим прикріше було мені дивитися, як твори цього талановитого мистця, тепер голови Спілки Совєтських Художників України, були виставлені в напівтемному кутку передсінка совєтського павільйону, точно на тому самому місці, де в 1932 році висіли й графіки самого Касіяна. І Дереґус був єдиним репрезентантом ніде не названої України, хоч українців в СССР 20% і вони повинні б мати хоч скромний власний павільйончик, як його у Брюсселі мали Конго, Альжир чи Мальта, хоч окрему кімнату. Отже, стає рубом питання: хто заперечує, що ці мистці українці? Ні, ми, бачучи таке, репетували де і скільки було змоги проти такого саботажу українського мистецтва.

В ситуації, такій, як вона є, мистці з України на міжнародних виступах не добилися досі навіть права називатися українськими мистцями. І як тут чужий глядач має додуматися, що існує якесь українське мистецтво? Всюди своїм широким задком розпереся „старший брат" і трактує нас навіть не як колонію, а як свою провінцію. Зовсім подібно було на виставках совєтського мистецтва в Канаді, те саме в нюйоркському Колізеї минулого року, де м. і. прегарні гуцульські різьби були показані навіть без картки, яка вияснювала б, що це є, хоч усі вироби російського мистецтва мали вичерпні пояснення. Все це вислід нашої політичної і культурної неволі.

До речі і відбігаючи трохи від справи, — коли б українським мистцям з України вдалася колись така штука, як виставка українського мистецтва в Америці, я б ніяк не радив показувати на ній картину Яблонської „Хліб". Просто, її тут не зрозуміють. Чому? Бо, парафразуючи відому народну приповідку „неголодний кумі хліб не на умі", Америка має стільки збіжжя, що кожного року платить сотні мільйонів долярів своїм фармерам тільки за те, щоб вони збіжжя не сіяли, бо є його забагато. Далі, всі будуть дивуватися, чому це на картині дівчата з колгоспу ім. Леніна, посипаючи зерно в мішки, крутять корби якихось старосвітських віялок. Та найбільше будуть дивуватися глядачі з того, що ті дівчата такі веселі, хоч заробляють вони на трудодень лише по півтори кілограми зерна і по 50 копійок за новою валютою (такий розрахунок у заможному колгоспі подає тут т. зв. прогресивна преса). Це тоді, як найнижча дозволена законом плата робітникові в Америці — один доляр за годину праці. Словом, та картина тут зовсім негодяща, бо будуть її тлумачити зовсім не так, як треба, і вийде конфуз.

Спеціяльно заболіло Касіяна те, що дітройтська виставка могла бути противажником виставки українського мистецтва на московській Декаді. Справді, обидві виставки випали майже одночасно, хоч декадну й перенесено на місяць пізніше. Але про декадну виставку ми ще не маємо достатнього матеріялу. Відомо тільки, що до таких реклямних виступів, створених на замовлення, треба ставитися обережно, бо справді культурні цінності, які випливуть наверх і залишаться — є невідомі. Скільки, наприклад, бувало галасу навколо робітничої тематики, її замовляли масово, аж ось на Другому З'їзді Художників України, як подавало „Мистецтво", „товариші майже одностайно вказали, що в нашому мистецтві нема жадного, хоча б якоюсь мірою значного твору, присвяченого героїчному робітничому класові". А в книзі „Искусство Советской Украины", що її редактором є сам Касіян, раз-у-раз попадаємо на такі дивовижі, як вихвалювання творів „ідейно вірних", але „позначених професійними недостачами", які в основному зводяться до слабого рисунка і мутного кольориту. Однак, не зважаючи на недостачі, ці твори „. . . увійшли в історію образотворчого мистецтва України . . ." (ст. 112). Спитаю: який нарід у світі стерпить подібний глум над мистецтвом?

Може, на Декаді й справді були високомистецькі твори українського мистецтва? Тоді ми всі раділи б тим, що наша культура мала що показати. Але не дай Боже, щоб мистецтво на Декаді було таке саме, як та січка, що її з нагоди тієї Декади нарізали українські поети! В дискусії при обговоренні української поезії російські дискутанти раз-у-раз натякали на одне: культура, — і вони мали слушність. А взагалі виступи українських мистців у Москві не викликували б заперечень збоку еміґрації, якби право виступати там не було окуплене принизливими вірнопідданчими заявами від яких вивертало шлунок. Українських мистців, які у своїй творчості, що є виявом духа народу, повинні бути суверенними, поставлено там у ролю шкільних штубаків, які мають складати іспити і звіти зі своєї поведінки перед учителями. Кожен хіба погодиться з тим, що українські мистці опинились там у крайньо негідній ролі, і що це не принесе слави нашому мистецтву, яке колись учило росіян мистецької абетки, яке дало Росії перший підручник поетики і перший підручник музики!

Виставка в Дітройті, яка зібрала майже 8 десятків українських мистців (їх могло бути й 100), була подією, яку годі було промовчати і на Україні, бо та виставка на повний голос сказала всім, хто ми. А була вона тільки однією з багатьох, що їх творили мистці еміґрації. Ті мистці можуть мати зовсім відмінні погляди на мистецтво, але, власне, своєю різнородністю поглядів, не підстрижених на один лад, вони творять українське мистецтво у вільному світі різнородним і живим. І факт, що на одному форумі могли зустрітися мистці різних поглядів і стилів, але ведених одним для всіх мистецьким критерієм, має також свою вимову і є культурним здобутком, можливим сьогодні тільки поза межами України. Коли в Дітройті ми з М. Дмитренком, розставивши й розвішавши майже чверть тисячі експонатів, почали любуватися силою і багатством форм і барв, я спитав його:

(Закінчення на стор. 7-ій)

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК (ВУАН)

ШЕВЧЕНКО

Річник 8/9

(1)

Володимир Дорошенко

МАТЕРІЯЛИ ПРО ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ШЕВЧЕНКА

Колись, тридцять років тому, як діяла ще Всеукраїнська Академія Наук, широко розгорнулося було шевченкознавство — і в „Записках" Історично - Філологічного Відділу ВУАН і в „Україні" М. Грушевського появлялося чимало документів, розвідок і заміток до життєпису й творчости великого Кобзаря. Почав виходити й спеціяльний орган „Шевченко і його доба". Та руйнація Академії в 30-их роках стерла з лиця землі й видатних шевченкознавців.

На полі шевченкознавства запанувала пустка. Замість об'єктивних студій зарясніли аґітки, шумно видавані за наукові праці. Навіть видання, присвячені виключно матеріялам про життя і творчість Шевченка, й ті невільні були від накидуваної компартією тенденції, як про це вимовно свідчать збірки, наприклад, за редакцією Д. Копиці й Д. Косарика.

Недавно появилося видання, присвячене фактичному матеріялу, що вигідно вирізняється з-поміж дотеперішніх підсовєтських видань.

Є це „**Матеріяли про життя і творчість Тараса Шевченка**", збірка, яку впорядкував Д. Іофанов. Держ. Вид-во Київ 1957, 8°, ст. 235 + 2 нен. + 6 окремих вкладок.

Розглядаючи збірку Іофанова, відразу треба зазначити що в ній нема якихось революційних матеріялів, — натомість бачимо багато вже більш-менш знаного, але подано воно у збірці в поправнішій, повнішій редакції. Це передусім статті **Миколи Стороженка „Нові матеріяли до біографії Т. Шевченка"**, що була первісно опублікована в „Київській Старині" 1893 р. В ній подав автор важливі шевченкіяна з архіву колишнього 3-го відділу Царської Канцелярії, де переховувалася справа кирило-методіївців. Але царська цензура дуже обкраяла статтю, викинувши з 12 сторінок рукопису великого формату майже три сторінки. Тепер Іофанов друкує оригінальний текст Стороженкової статті, зазначуючи відміни цитованих останнім Шевченкових текстів з автографами, що зберігаються у відділі рукописів Інституту Літератури Академії Наук УРСР.

Далі йдуть „**Спогади і листи Федора Лазаревського про Шевченка**". Це незакінчені спогади, що їх почав писати Ф. Лазаревський з приводу статті Євгена Гаршина в журналі „Историческом Вестник" 1886 р. „Шевченко на засланні". Опубліковані були вони після смерти автора в „Київській Старині" 1889 р. з деякими змінами. Іофанов друкує повний текст із рукопису, що зберігається в архіві Федорового брата Олександра нині в Київській Державній Публічній бібліотеці Академії Наук УССР. В додаток до спогадів Федора Лазаревського містить упорядник його листи до сестри і брата, в яких згадується про Шевченка. Деякі з цих листів опублікувала була вже Катерина Лазаревська. До листів Ф. Лазаревського додав упорядник листи Шевченка до Афанасії Олексіївни Лазаревської й її відповіді поетові. Далі йде лист О. Лавріна, що був разом з Шевченком у Раїмі, до О. Макшеєва, з Шевченковою дописcomposition. Вперше опублікувала цей лист дочка Макшеєва Наталія у „Житті й Революції" 1927 р. Іофанов друкує з оригіналу, „знайденого" в 1955 р., який допомагає нам виявити, про якого саме Олексія Івановича згадує поет (подаючи тільки ініціяли: А. І.) — чи про Макшеєва, чи про Бутакова, бо обидва вони однаково звалися. За Макшеєвою виходило, що Шеченко мав на гадці її батька, тим часом ці ініціяли відносилися до Бутакова. Іофанов подає й факсиміле Шевченкової дописки.

Під наголовком „**Спогади С. В. Н. про життя Шевченка в Раїмському укріпленні**" публікує упорядник статтю Дм. Клеменсова-Монтвида, написану зі слів Ераста Васильовича Нудатова, що був засланий у літку 1848 до Раїму, де й познайомився з Шевченком.

Клеменсов послав свою статтю 1889 р. до „Київської Старини", але вона не була там надрукована, мабуть, з цензурних причин. Тільки уривок із неї появився 1890 р. в харківській газеті „Южный Край", але в іншій редакції.

Спогади Нудатова цілком заслуговують на їх оголошення, бо значно доповнюють ті скупі відомості про перебування Шевченка в Раїмі, що їх ми досі мали.

В замітці „**Дарчі написи Т. Г. Шевченка на книгах**" публікує Іофанов чотири Шевченкові написи з своїми примітками про осіб, що їм поет подарував свої твори: „Тризну" М. Максимовичеві й „Кобзар" 1860 р. — Маркові Андрієвському, Катерині Галан і Федорові Чельцову.

В статейці „**Неопублікований автограф Т. Шевченка**" друкує упорядник відому Шевченкову поезію „Подражаніє Едуарду Сові" за автографом, що зберігається у відділі рукописів Київської Державної Публічної Бібліотеки. Датований 22 листопада 1859 р., цей автограф трохи різниться від автографа т. зв. „Більшої Книжки", датованого 19 листопада 1859 р. Іофанов подає й репродукцію самого автографа. Далі йдуть „**Записи про Шевченка у щоденниках В. С. Гнилосирова**". Їх слід було добре перечистити, бо не всі вони варті друку. Який, наприклад, інтерес можуть мати принагідні цитати Гнилосирова з Шевченкових поезій, або його згадки про поета, які абсолютно нічого не додають до пізнання поета або навіть культу його, або сентиментальні „міркування" автора щоденника викликані особою Кобзаря чи його творами. Досить було б обмежитися виписками про ті чи інші заходи земляків пошанувати пам'ять Шевченка, допомогти його рідні. Закінчуються виписки листом Ф. Хартая до Гнилосирова та промовою його над труною поета в Петербурзі.

З книги Іофанова довідуємося, що Кулішів архів знаходиться тепер в Державній Публічній Бібліотеці в Києві. З цього архіву Іофанов публікує уривки з різних листів, де мова про Шевченка, як самого Куліша до К. Бестужева-Рюміна, І. Троїцького, О. Огоновського, В. Шенрока й до якоїсь невідомої особи, так і його знайомих до нього, Мих. Лазаревського, К. Бестужева-Рюміна, Остапа Вересая, М. Стороженка, Ц. Біліловського, який у збірці фігурує як Веліловський.

РІДНА ШКОЛА

РІК І. ЛЮТИЙ, 1961 Ч. 1.

ЧОМУ „РІДНА ШКОЛА"?

До багатьох окремих, періодичних і неперіодичних додатків та сторінок, що їх публікує „Свобода", зокрема до сторінок молоді, що вже від років служать своєрідним помостом між молоддю та її організаціями і громадянством, долучується сьогодні ще окрема, дво-сторінкова вкладка „Рідна Школа". Чому „Рідна Школа", які її причини, завдання і цілі?

Зайво було б на цьому місці говорити про вагу, значення і вартість рідношкільного виховання для нашої молоді. А втім, ряд міркувань та інформацій на ці теми знайдуть читачі в інших статтях в цьому додатку. При цій самозрозумілій важливості рідного шкільництва, вражає брак загального заінтересування цією ділянкою з боку найширшого загалу громадянства.

І це було одною з головних причин, чому Народний Союз та його орган „Свобода", порозумівшись із членами Шкільної Ради при УККомітеті, рішили звернути на рідношкільну справу окрему увагу та через газету і свій великий організаційний апарат, зокрема через своїх 500 Відділів у ЗДА і Канаді, видвигнути нашу Рідну Школу на найширше форум, причинитись до того, щоб вона дістала бодай приблизно таку увагу загалу, на яку вона заслуговує.

Це й є одною з головних причин, чому цей додаток появляється. Подібно, як сторінки молоді, він має стати власне цим помостом між Рідною Школою і громадянством, він ставить собі за завдання якнайширше інформувати нашу спільноту однаково, як про стан і розвиток, так і про недостачі і потреби нашого рідного шкільництва. Управителі і педагоги наших рідних шкіл матимуть свою трибуну, в якій зможуть взаємно обмінюватись своїм досвідом, зможуть спільно обговорювати спільні проблеми та спільно — кажучи модним гаслом — відкривати і здобувати нові горизонти в цій преважливій ділянці нашого суспільного життя.

УНСоюз і „Свобода", тісно співпрацюючи із Шкільною Радою та іншими організаціями, що зокрема цікавляться шкільними проблемами, не думають обмежитись до цієї вкладки, але й співпрацювати однаково, як в розвитку існуючих шкіл, так і в організації нових. Рідна Школа для дітвори і Просвіти для дорослих були подумані вже основоположниками УНСоюзу, як одна з головних ділянок цієї організації. Сьогодні, при зрізничкованості нашого спільнотного життя, існують окремі організації, що покликані і мають потрібні кваліфікації, щоб цими справами відати і займатись. Бажанням УНСоюзу і „Свободи" є допомогти їм у цьому. Тому й започатковано появу „Рідної Школи", як окремого додатку при „Свободі".

Як згадано, „Рідна Школа" появляється при „Свободі" в порозумінні та при активній співпраці членів Шкільної Ради, зокрема проф. д-ра Едварда Жарського, що й забезпечив нас головними матеріялами до цього першого випуску. Вдячні за цю співпрацю, ми сподіємось, що вона в майбутньому дальше розвиватиметься та поширюватиметься, бо це в найкращому інтересі нашої спільноти та її майбутнього.

З такими міркуваннями і надіями передаємо читачам і оце перше число окремого додатку „Рідна Школа".

СВОБОДА SVOBODA

ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ЗДА

Своя українська церква і своя рідна українська школа — це ці дві інституції, про які все дбали і якими все пікувалися українські еміґранти, розкинені долею між двома бігунами землі. Кожний з них вважав своїм преважливим національним обов'язком навчити дитину української молитви й української грамоти; тому з моментом більш чи навіть менш тривалого прикріплення до якогось осідку прикладав найбільше зусиль для заснування своєї церкви і рідної школи.

Ще більше українське громадянство виявляє своє піклування про молодь під теперішню хвилину, докладаючи багато зусиль для того, щоб в кожній місцевості, де перебувають українці, була своя, рідна, українська школа. Під сучасну хвилину на терені ЗДА є коло 60 шкіл та курсів українознавства, що охоплюють понад 3.000 дітей. Педагогічний провід над ними має Шкільна Рада, наше найвище для шкільних справ керівне тіло, завданням якого є належне організування шкільництва, навчання і виховання.

Розміщення шкіл українознавства йде рівнобіжно з розміщенням на цьому терені українців; найбільше шкіл українознавства є на сході ЗДА, при чому в самому Ню Йорку є 7 шкіл. Вони розміщені в долішньому Мангеттені три школи, Бронксі дві школи, Брукліні одна школа та Йонкерсі. В ближчій околиці Ню Йорку працюють школи в Джерсі Сиіті, Нюарку, Картереті, Пассейку, Н. Дж. Филаделфія має 4 школи українознавства; існує школа у Трентоні (Н. Дж.), Вашинґтоні, Д. К., Балтиморі, Брістолі, Па., Пітсбурґу, Па.

Найдалі на північ від Ню Йорку працює школа українознавства у Бостоні, Мас., та Боффало, Н. Й., які охоплюють поважну кількість шкільної молоді. В цьому трикутнику примістилися школи в Мельрозі, Масс., Вунсакеті, Р. І., Ню Гейвен, Ню Брітені, Гартфорді, і Вілімантику, Конн., Бінґгемтоні, Рочестері, Сиракюзах, Ютиці, Трої, Н. Й.

Найдалі на заході працюють школи у Сан Франціско, Окленді і Лос Анжелесі, Кал., але умови праці там дуже то важкі, а розміщення українців навіть і в одному місті дуже рідке, що не сприяє правильній науці. Між цими місцевостями і сходом працюють школи українознавства у Міннеаполісі і С. Полі, Мін., Денвері, Кол., Омага, Неб.

Шикаґо, Дітройт і Клівленд — це осередки українців, в яких працює по кілька шкіл в одній місцевості; в їх ближчій чи дальшій віддалі працюють школи українознавства у Гамонді, Інд., Мілвокі, Віс., Акроні, Кантоні і Лорейні, Ог.

Цей короткий перегляд наших шкіл українознавства не охоплює ще всіх існуючих шкіл; є це переважно школи, що почуваються до обов'язку принайменше листовного контакту з Шкільною Радою. Але існує багато шкіл, що не вважають своїм обов'язком включитися в організаційну схему Шкільної Ради і ведуть своє навчання на власну руку; про такі школи зовсім не згадано в цьому огляді. Треба сподіватися, що й ці школи зрозуміють нарешті потребу належної організації і також в короткому часі нав'яжуть організаційний зв'язок із Шкільною Радою.

Згаданих 60 шкіл з приблизним числом 3.000 дітей, що вивчають предмети українознавства під проводом кругло 200 учителів є в великій розбіжності з фактичним станом української дітвори у шкільному віці. 3.000 дітей по школах українознавства це зовсім не задовільне число; до наших шкіл українознавства повинно учащати куди більше молоді. Добитися цього — обов'язок всіх тих, кому дорога майбутність українського народу.

В. В.

ШКІЛЬНА РАДА — ОБІЖНИК Ч. 1 (61)

Доручається Управам Шкіл Українознавства по закінченні першого півріччя 1960/61 переслати Управі Шкільної Ради точний звіт про стан даної школи, хід навчання, бюджет школи на II півріччя.

УПРАВА ШКІЛЬНОЇ РАДИ

РІДНА ШКОЛА

Рідна, українська школа — здавна була тісно пов'язана із організованим життям українського іміґранта в ЗДА. Це можемо прослідити впродовж цілої еміґрації українського народу, яка в своїх початках в рідній школі добачала тривалу інституцію для вивчення грамоти. Але з бігом часу школі припадає й дещо ширша роля у вихованні молодого покоління. Найбільш широко підходиться до цих справ під сучасну хвилину, коли цілим нашим шкільництвом тут кермує окреме автономне тіло, Шкільна Рада, вибирана на всеамериканських зборах українських педагогів.

Шкільна Рада вимагає від шкіл українознавства не тільки навчання дітворою грамоти; школи українознавства мають бути тим бастіоном, де виховуються характери, майбутні носії української справи, борці за ідеали українського народу у вільному світі. Процес формування сумлінь має відбуватися якраз в мурах наших шкіл та курсів українознавства. Не значить це, що інші виховні інституції, як, родина, церква, молодечі організації, суспільність, не мають дбати про ці справи; вони також до цього покликані. Але навчання в школах і на курсах українознавства дає для цього найбільше нагод, бо ввесь матеріял, що його вивчається у школах українознавства, складається з дуже цінних і різнородних культурних дібр, вплив яких на формування душ молодих українських поколінь дуже великий. Цей навчальний матеріял прямо наладований потенціяльною моральною енергією, і є першорядним чинником у вихованні характеру. Історія України, її література, різнородні й цінні культурні добра, що їх придбав український народ впродовж довгих сторіч — це найбільш тривка основа формування особовости, невичерпне джерело духової поживи для розвитку і закріплення психічно-інтелектуальних, релігійно-моральних, естетичних, національно-державних, суспільних прикмет. Ця спільна духова пожива, що її одержує наша молодь в школах українознавства, зцементовує її в одну свідому громаду, а рівночасно забезпечує тяглість у дальших діях, постійно підіймає на висоти ідеалу сильного характером, свідомого й корисного громадянина українця.

З погляду такої важливої в житті українського народу місії шкіл і курсів українознавства, українська спільнота не може відноситися до тих шкіл байдуже, не може стояти на становищі, що виховання і навчання дітей це справа виключно самих батьків. Такий підхід в своїх основах є фальшивий, нестійкий та тільки приносить українській спільноті шкоду. Бо справа виховання молоді — це справа всієї української спільноти, сучасні ідеали якої витворилися впродовж її минулого існування. Не було б всенаціонального зриву, змагань до волі, якби виховні ідеали української суспільности в минулих десятиріччях зводилися до сибаритизму, якби тим ідеалам не просвічувала велич Княжої Держави, дух Мазепи чи полум'яні слова Тараса Шевченка. Цими ідеалами живе і сучасне старше покоління, яке щораз більше мусить виявляти турботи про те, щоб з нашої молоді виросло нове, наступне покоління, яке зуміло б не лише задержати існування української громади на осягненому вже рівні, але запевнило б їй дальший поступ, дальший розвиток. А це справа не тільки одиниці, але в першій мірі цілого загалу української спільноти в Америці, у вільному світі. Не буде серед української суспільности цього піклування про долю наступних поколінь, про належне їх виховання в дусі потреб українського народу — неминуче прийде до повного занепаду української суспільности як ґрупи, свідомої своїх завдань і обов'язків. Залишаться лише несвідомі свого національного „я", які й будуть дбайливо затирати й найменші сліди свого походження. Історія народів багата на приклади загибелі народів, які не подбали і не намагалися навіть завчасу подбати про виховання молодого покоління в дусі розвитку своїх потреб.

Щоб під сучасну хвилину українська суспільність вповні виконала свою ролю, мусить вона більше як досі цікавитися справами виховання молоді, мусить цій справі дещо більше присвячувати часу, мусить глибше вглянути також в життя шкіл та курсів українознавства. Правда, ми маємо коло 60 шкіл українознавства, різного ступня, які охоплюють около 3.000 молоді. Та лише деякі з них мають належне піклування збоку громади; зате багато шкіл веде важку боротьбу за своє існування, багато вчителів веде навчання без належної винагороди, при чому не раз то зносить грубі докори збоку незаінтересованих у вихованні молоді одиниць. Також і сама участь дітвори по школах не завжди задовільна і не всюди охоплює молодь шкільного віку. Не було б такого явища, якби ціла громада таврувала такий стан і ставила певні вимоги до батьків, але впарі з тим і до себе.

Тому, вступаючи в новий, 1961 рік, українська спільнота повинна поставити перед собою завдання — більше то піклуватись про належний розвиток шкіл українознавства, про поширення рідних шкіл і в найглухіші закутки Америки та про належне їх вивінування. Чим більше рідних шкіл, тим більша побудова в душах молоді спільного фундаменту почувань, думок і змагань, тим краще пізнання і розуміння один одного, краще співдіяння тоді, коли цього вимагатиме добро українського народу.

д-р Е. Жарський

З ДІЯЛЬНОСТИ „РІДНОЇ ШКОЛИ" В КЛІВЛЕНДІ

Провід і вчителі „Рідної Школи" в Клівленді поставили собі за ціль не лише охопити наукою на курсах українознавства всю нашу молодь, але й притягнути до співпраці її батьків.

Що ця дорога правдива виявилося на влаштованому у грудні м. р. в залі Народного Дому концерті, в якому взяли участь учні першої і другої кляси курсів українознавства. Ідею цікаво оформили вчительки тих кляс п. Єзерська і Піхурко, — святочно вбрані учні виголошували вірші збірно й поодиноко, грали на фортепіяні, скрипці, співали, виводили хороводи а наприкінці смачно закусили маминими смаколиками. Заля була заповнена вдоволеною публікою - батьками.

Головна користь з цієї дитячої імпрези була в тому, що діти спробували своїх сил, а батьки їх сконтролювали і вжилися в атмосферу школи.

Хочемо іти далі цією започаткованою дорогою, — усі кляси нашої школи організують свої власні покази, вечори та імпрези, залежно від їх спроможности; на лютий до цього діла беруться дві дальші кляси, — третя і четверта, і обидві вчительки тих кляс п-і Ставнича і Шокалюк побоюються лише чи стане місця в залі для гостей.

Не можемо поминути „Ялинки" Рідної Школи, влаштованої також в залі Народного Дому. Наче на фільмовій стрічці просувалися події, освячені давніми звичаєми Свят - Вечора, — Маланки, — Нового Року, — Водохреща. Це була чудесна біла казка: околиця в кучугурах снігу з зеленеми ялинками, — доктор - учителька п-і Піхурко оповідає, малює з далечі і містерію Божого Дитятка у Вифлиємі, і першу зірку на небі, нетерпеливо вишукувану розрадуваними дитячими очима, і колядники, звіздарі а все те перетикане різдвяними віршами Лепкого...

Сцена жила не лише хороводом дітей - колядників, — перепливав через сцену флюїд, той радісний флюїд, що, пригадуючи минуле, в'язав нас з сьогоднішнім днем і живо будив то переконання, ще наша задача повторяти й повторяти ті перлини надбання наших предків, аж доки не дійдуть вони до повної свідомости своєї сили в душах і серцях нашої молоді, аж вона їх так полюбить і дорожити ними буде, як ми.

Н. Н.

БАТЬКИ! МАТЕРІ!

Йдеться про Ваших дітей і їх майбутність. „І чужому научайтесь — й свого не цурайтесь", — кликав колись Шевченко. Тепер пригадують нам це наші Владики у своїх церковних посланнях. Те саме сказав нам недавно і Президент Америки, як закликав нових американських громадян **плекати мову** країн свого походження, бо Америка потребує багато людей з добрим знанням інших мов, крім англійської.

Потрібні також знавці української мови. Її вивчають уже дорослі американці з трудом не меншим, як ми англійську мову. Ваші діти мають змогу навчитися української мови від Вас легко й без труду. Чи користають вони з тієї нагоди?

Чи Ви допильновуєте, щоб діти говорили з Вами тільки по-українськи? Чи Ви привчили дітей ходити до рідної Церкви? Чи виховуєте в них твердий характер і гордість зі свого походження? Чи Ви навчили їх читати й писати по-українськи, чи защепили їм любов до української книжки й газети? Чи посилаєте їх до школи українознавства? Чи берете зі собою на українські імпрези? Чи записали дітей до котроїсь з наших молодечих організацій?

Від Вашої відповіді на ці питання залежатиме у великій мірі доля Ваших дітей, нашої Громади й Вас самих.

КОМІСІЯ ОПІКИ НАД МОЛОДДЮ
при Об'єднанні Українців в Америці „Самопоміч"

Іван Ставничий

ХТО ДРУЗІ НАШІ?

Перша книжка, яку дитина дістає від св. Миколая, під різдвяну ялинку, на іменини, в день народин від батька-матері або від когонебудь із родини чи від батьківських приятелів, становить часто-густо підставу відношення дитини до друкованого слова на ціле життя. Якщо книжка зробить додатнє враження, то це тепле відношення з роками заміниться в міцне прив'язання як до вірної товаришки.

„Книжка — це наш найбільший приятель". Без сумніву, з цією думкою можна погодитися беззастережно, але тут треба додати тільки ще одно-однісіньке словечко: добра. Бо тільки добра книжка є нашою вірною товаришкою.

Добра книжка будить у дітей гарні почування й бажання: бути добрими дітьми, любити батьків, родину, друзів, товаришів, любити рідну країну, не вагатися навіть життя віддати для добра батьківщини.

Натомість треба дітей і молодь тримати якнайдалі від поганих книжок, шкідливих, від пустих, ковбойських, ба навіть часто-густо порнографічних „каміксів" різного роду, які гасять змагання до високого, шляхетного, божественного ідеалу, а вихваляють підлі, неморальні дії.

Слід пам'ятати, що лише ті книжки є добрі, які — побіч культу для традиції та славної бувальщини України — розвивають три основні прямування: прямування до праці, як основи існування народу, прямування до совісного виконування обов'язків і прямування до геройства здібністю напруги волі в користь добрих діл і посвяти для інших, у користь збудження амбіції служити якнайкраще рідному народові, щоб прокласти йому дорогу до якнайуспішнішого і якнайвеличнішого національного „завтра".

Отож книжки — це справжні друзі наші, які не обманюють. Вони не робитимуть докорів за погану поведінку з ними, вони не зрадять наших таємниць.

На жаль, серед української дітвори та молоді в американських обставинах життя — читання українських книжок мало-помалу заникає. Щораз менше знаходиться таких дітей, які звертаються до тих книжкових приятелів за наукою, вказівкою або розвагою. Телевізія, радіо та кінотеатр великою мірою витиснули книжку з рук українських дітей. Тепер, коли телевізія забирає увагу дітей, коли на телевізію та інші розваги наші діти витрачають багато годин вільного часу, то на корисне для дітей зайняття місця в них уже немає.

Певна річ, що коли б наші діти читали більше українських книжок, то виростали б з них ліпші люди, більше прив'язані до рідного народу.

Життя без книжок, то не є життя, а один день, проведений без читання тільки української книжки — нехай би це був усього-на-всього один вірш, казка чи історичне, патріотичне оповідання — цілковито для дитини пропащий. І за це перед Господом Богом — батьки відповідальні!

Сказав один письменник: „Я не хотів би мати за приятеля такого, що не любить книжок, бо хто не знаходить часу на читання, той є поверховний і плиткий чоловік, пустий розумом і характером".

Нема в цілому світі такої людини, мудрої, доброї, багатої, для якої книжка не мала б розумного слова, не мала б нічого сказати.

Дитяча книжка і дитяча бібліотека є найкращим виховним засобом кожної школи. Годі уявити собі добру школу українознавства, в якій не було б української бібліотеки.

Твори красного письменства поглиблюють культуру молоді, історичні оповідання прив'язують її чуттєво до минувшини та історичної традиції, а ідейна, благотворна лектура наближає молодь до теперішности з точки зору цілости, а не партикулярних інтересів.

Позичаючи книжки дітям, слід пам'ятати й про їхні родини. Часом треба заохотити дитину, щоб прочитала книжку не тільки сама, але й також своїм батькам, братові-сестрі. Таким способом з'єднується культурний вплив школи.

З ходом часу треба використовувати дитячу бібліотеку для влаштовування конкурсів читання.

Діти, що читають українські книжки — пишуть краще задачі, виробляють собі стиль, виробляють міцний, стійкий характер, полюбляють „щирим серцем" — як сказав Шевченко — свою Україну!..

Вірно ствердив найбільший чеський поет, Ярослав Верхліцький (властиво Ґустав Еміль Фріда): „Не змарнуться те, що дасте дітям!"

(„Вісті Т-ва Рідна Школа" Клівленд)

Леся Храплива

„ОБНІМІТЕ, БРАТИ МОЇ"...

Цей цитат із невичерпного джерела Шевченкових мислей, що завжди однаково на часі, вживається в нас доволі часто. Ми вже майже звикли до цього, що „найменший брат"-залишенець в Европі, що йому необхідна наша матеріяльна допомога. До речі не сама лиш матеріяльна: заморська мережа українських шкіл, садочків, вакаційних осель, що ними опікуються наші установи з Америки, це теж великий осяг, що його значення не слід применшувати!

Великі потреби наших залишенців, але ж, на щастя, на них чутливі як серця, так із кишені американських українців. Та тут хочемо говорити про інших „найменших братів", що живуть таки тут, поміж нами, та не менше потребують нашої допомоги, а може навіть ще більше.

Не так легко розпізнати їх на перший погляд! Бо не прикметні для них ні виношений одяг, ні зморені недугою обличчя. Ні, виглядають та живуть вони так, як і ми, може навіть краще. Їх можемо й зустрінути на кожному кроці, тільки, на жаль, не в українських установах, не на українських імпрезах, не в українських школах чи молодіжних організаціях і не в українських церквах!

Коротко кажучи, це ті, що по інерції залишилися поза рямками українського життя та, вирікшися добровільно рідного кореня, мандрують, нічим незв'язані, шляхом найменшого опору — в нікуди.

На перший погляд може не так дуже й варто турбуватися ними. Бо щоб бути вірним недосяжній, заморській Батьківщині треба мати неабиякий характер. А його неможливо вимагати від всього громадянства, без винятків. Тут одначе число таких людей та родин доходить до непропорційно залякуючого. І що гірше це здебільша родини з дітьми і через байдужність батьків до українства пропадають для української справи і їх діти. Якраз в тому й діло, що не лиш їх власні це діти, а наші, одинокі з українських дітей, що виховуються на волі та можуть вже змалку вчитися „чия правда, чия кривда"!

І в цьому відношенні оці матеріяльно забезпечені та від нікого не залежні люди стають нашими „найменшими братами", які, самі цього не знаючи, простягають руку до нас, щоб допомогли ми виконати їм їх обов'язок супроти свого народу.

Спинимося на уривку листа одної зразкової матері українки, що пише нам із місцевини, де українців живе дуже небагато:

Недавно телефонувала до мене одна пані. Поважно журиться — має двоє дітей, одинадцять та шість років. Щоб діти навчилися добре чужої мови, пускала їх вона на вулицю, поміж чужих дітей. У висліді такого навчання діти її зовсім перестали говорити по українськи. Говорять між собою та до батьків лиш по чужому. По українськи ще розуміють, але говорити не хочуть, бо це їм важко. „Я тепер бачу велику помилку, яку я зробила у вихованні моїх дітей" — казала ця пані. Це дуже прикро бачити рідних дітей — чужими!"

Чи ж не благословила б тепер ця нещасна мати того, хто в слушний час вказав би їй правильну дорогу? А слушний час приходить, та відходить непомічений, для такого великого числа українських дітей кожного дня, навіть у кожну годину.

І тому перед нами, перед тими, що їм ще не байдужа доля української еміґрації сто їть завдання: не осуджувати „найменших братів", не дошукуватися, в чому їх провина, а на кожному кроці пригадувати їм про необхідність старань за наше національне збереження.

Бо „найменші брати" усунулися від ширшого громадського життя. Не дійдуть до них ні гарячі заклики на вічах, ні хоч би які влучні статті в пресі. Розшукати та привернути до всього, що нам цінне, можемо їх тільки ми, їх особисті знайомі чи родичі.

Бо чи ж великого зусилля треба, щоб звести розмову під час гостини із найновіших моделів Форда на можливість спільного транспорту дітей до школи українознавства, чи хоч би, що вже таке основне та необхідне, на українську науку релігії?!

Чи ж так важко при сусідській зустрічі, замість займатися вчорашньою погодою, похвалити одну чи другу молодечу організацію, що просто ніби створена для сусідської дитини?!

Або чи більше коштуватиме нас українська книжечка в дарунку дитині, або передплата українського дитячого журналу для неї, як якась дорога цяцька?

А на сьогодні вже в нас є і українські школи, і організації молоді, і дитячі книжки та журнали в немалому виборі. Так і ждуть своїх учнів, членів, читачів, передплатників, але на жаль так часто ждуть даремно!...

Є й окрема Виховна Комісія при товаристві „Самопоміч", що йдучи назустріч вимогам хвилини, видає брошурку для батьків із найнеобхіднішими виховними вказівками. Треба лиш подати адреси: Вашу та Ваших знайомих, до цієї комісії, і тоді до всіх прийдуть ці брошурки.

Адреса: "Selfreliance," 98 Second Avenue, New York 3, N.Y.

Може Ваші знайомі спершу злегка обуряться. Може викинуть її, не читаючи. Але може якраз і ця книжечка розбуркає їх національне сумління. Може навіть просто „як з неба впаде", рятунком із положення, що над ним вони самі боліють, та не вміють найти виходу. Це ж бо відома людська слабість: не бачити того, що найближче нас, та не вміти сягнути по нього.

В цьому розумінні „обніміте, брати мої", не вимагає від вас ні матеріяльних пожертв, ні навіть особливих зусиль. Одне, що необхідне — це глибоке зрозуміння для ваги національного виховання в нас самих. Якщо це зрозуміння маємо — кожне наше слово буде влучне й переконуюче.

Коли ж поглянемо на сотні священиків, вчителів, виховників молодечих організацій та мистців, що постійно, часто і даром віддають свої незайві сили та недешевий час для збереження нашої молоді, то хіба ж не почуємося зобов'язані докласти хоч маленьку цеголку від себе до цього великого діла?...

У Рідній Школі наше майбутнє! З цього добре здають собі справу багато з наших душпастирів, виховників та батьків. Доказом цього може послужити розвиток недільної школи при українській православній парафії св. Димитрія в Картерет, Н. Дж., парохом якої є заслужений громадський і союзовий діяч всч. о. Іван Гундяк. В школі, учні і учителі та опікуни якої показані на цій фотознімці, є 130 учнів, що навчаються у вісімох клясах. Школою керує сотрудник парафії всч. о. Петро Мелех, а директоркою школи є п-ні Анна Трух. У школі навчає вісім кваліфікованих учителів.

Ярослав Шхурко

ШКІЛЬНІ ІМПРЕЗИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ

Справа виховання дітей та молоді вже довший час не сходить із сторінок англійської та української преси. Ненормальні відносини після двох світових воєн захитали основами виховання. Особливо серед нас, емігрантів, можна легко зауважити дошкульні наслідки поганого впливу здеморалізованих відносин серед американської молоді. У таких передумовинах дедалі не доведеться взагалі вже й говорити про якенебудь українське національне виховання.

У статтях на виховні теми педагоги, дописувачі чи навіть промовці при різних нагодах б'ють на сполох, що українська молодь не виявляє достатнього зацікавлення українською мовою, історією, культурою, піснею, традицією, ба — соромиться навіть свого походження!

З палаючим болем серця приходиться признати, що велика частина нашої дітвори справді не говорить вже українською мовою, зовсім навіть її не розуміє. І це ледве по кількох роках нашого перебування в цій країні... А що буде дальше?!

Ці сумні, але правдиві докори ми, батьки і виховники молоді, мусимо з прикрістю прийняти до відома, вони повинні потрясти нашою совістю й викликати почутя відповідальности. Ми не можемо бути до цього явища байдужими, ми мусимо його направити, поки ще час, бо — як каже наше прислів'я, „Чого Івась не навчився, того Іван не зможе".

Памятаймо, що дитячий і молодечий вік дитини є найбільш пригожою, найбільш активною промежиною часу, коли дитина всього може навчитися, все може зробити.

Ясно для нас, що ми бажаємо, щоб наша молодь пізнала всі скарби знання, засвоїла собі всі здобутки загальнолюдської культури, але ми бажаємо чогось більше. Ми хочемо передати нашій молоді наші власні духові цінності. Наша молодь мусить знати про культурні надбання наших предків, про нашу прекрасну традицію, мусить її засвоїти, ба що більше, святим її обов'язком буде передати це все своїм дітям, хоча б їм довелося виростати й на чужині.

Отож, найважливішим нашим завданням є вдержання молодого покоління при нації, щоб було кому передати наше придане. Це може здійснити тільки „Рідна Школа" при гармонійній співпраці з батьками та загальногромадськими установами.

Щоб осягнути вище намічену ціль, тобто виховати дитину на активного українського громадянина, школа вживає різних засобів і метод виховання. Та тут треба ствердити, що одним із найважливіших і найуспішніших виховних засобів, а який так часто легковажимо, це — **шкільні імпрези**.

Шкільні імпрези, зокрема святкування національних річниць, обрядових свят, традицій та зв'язаних із ними маніфестацій, мають вартість лише тоді, коли вони залишають по собі глибоке враження не тільки у виконавців, але також у глядачів, себто у батьків і матерів, коли молодь їх глибоко переживає, вкладає в них свою душу та серце. Шкільні імпрези, в яких молодь є лише учасником-автоматом і в яких без зрозуміння виконує тільки то свою ролю, зовсім минаються з ціллю. Шкільні імпрези мають бути джерелом почуття сили та віри у власні сили. Вони мають створювати середовище, де плекається почуття єдности, взаємної толеранції, товариськости, де здобувається вплив на відсталу молодь і її батьків, притягається їх до спільноти, позбавляється їх комплексу меншовартости. Шкільні імпрези мають розбуджувати в молоді любов та сантименти до друзів, до батьків, рідного народу і батьківщини. Пам'ятаймо про прекрасні молитви „Боже, нам єдність подай" і починаймо від щирих, неплямлених сердець, починаймо від дітей та молоді.

Увійшло вже в нас у традицію влаштовувати рік-річно наші національні святкування, які є дуже корисним засобом національного виховання наших дітей, а з другого боку причиняються також до скріплення і підбадьорення національних почувань у дорослих. З кожної такої імпрези наша молодь повинна виходити з почуттям гордости та мистецької насолоди, а дорослі з почуттям певности за нашу майбутність. Шевченко, Леся Українка, Іван Фбанко, гетьмани Хмельницький і Мазепа, герої Крут, 1-го Листопада, СС-ів (Січових Стрільців) й УСС (Українські Січові Стрільці, усусуси), герої УПА (Українська Повстанська Армія), наші прекрасні традиції, зв'язані зі святами Різдва, Великодня — є для нас повсякчасно живущим джерелом, з якого нам треба черпати сили для збереження себе й наших нащадків. Ми мусимо дати нашій молоді такі глибокі переживання, щоб вони залишили тривкий і вирішальний слід на все її пізніше життя.

Підготовляючи імпрезу, треба поставити перед собою ясну ціль, яку хочемо осягнути. Програма мусить відповідати духові імпрези, а виконавці мусять бути добре підготовані. При цім бажано, щоб імпрези молоді відбувалися окремо. Дитячі виступи всуміш з виступами дорослих не є побажані, бо тоді звичайно діти сходять на друге місце, що очевидно є для них великою кривдою. Та тут же слід би підкреслити, що **приявність** дітей на імпрезах, уладжуваних дорослими, є дуже позитивним і бажаним явищем. Прикро вражає, коли на листопадових чи **шевченківських** щорічних концертах зовсім немає наших дітей, мовляв: „будуть перешкаджати". Так, це правда, але від чого ж ви тоді, матері, батьки, громадяни? Ясно, немило вражає, коли зле ведені діти під час імпрези засмічують світлицю, спинаються на сцену, а батьки на це не реагують. Та тут повинен цьому лихові зарадити імпрезовий комітет, та й самі батьки.

Для плекання товариського життя серед дітей служить розвагова імпреза, цілком окрема від культурної, хоча б вона була влаштована безпосередньо після першої. Ми ставимо високі вимоги до наших дітей, тож слід нам подумати й про те, щоб дати щось і нашим дітям. Улаштуймо для менших дітей імпрезу зі співами, забавами й віршами у їх власному виконанні, а головне — з добрим буфетом.

Для старшої молоді влаштуймо літературний вечір, що найкраще введе молоду людину в не надто доступний ще для неї світ української поезії, в українське мистецтво. Якщо такий літературний чи мистецький вечір має дати намічений вислід, то його форма повинна бути уважно продумана. Наприклад одною із форм такого вечора може бути: 1. доповідь, переплетена рецитаціями, 2. збірна чи індивідуальна рецитація, 3. діялог чи інсценізація, 4. мелодеклямація і т. д.

Дуже побажаним явищем була б збірна імпреза, в якій узяла б участь вся наша молодь із різних організацій. Такою нагодою можуть бути шевченківські роковини.

Наша „Рідна Школа", чи радше її вчительський збір, намітили на біжучий рік кілька імпрез і докладуть усіх старань, щоб плян цей зразково перевести в життя. Очевидно, що на дорозі до здійснення наміченої нами цілі стоять великі перешкоди, як брак відповідної дитячої літератури, відповідної світлиці, а навіть часу на підготову імпрези. Але всі ці перешкоди треба перебороти. До того просимо батьків чи радше матерів нашої дітвори допомогти нам у переведенні нашого пляну, коли ми звернемось із таким проханням. Пам'ятаймо, що це все робимо для нашої дітвори, тої дітвори, яка має зайняти в майбутності наші місця.

(„Вісті Т-ва Рідна Школа" Клівленд)

ПЕДАГОГІЧНІ НОВИНИ

У виховній праці наших шкіл українознавства важливу ролю відіграє устійнення однородности навчального матеріялу та виховних засобів; основою для цього є знормалізована „Програма навчання і виховання", що її видала друком наша шкільна централя в ЗДА — Шкільна Рада. Як довідуємося з вступного слова голови комісії, яка підготовляла ці програми, д-р Е. Жарського, видання цих програм перейшло декілька етапів і було пов'язане з рядом педагогічних нарад, перевірок і застосування у шкільній практиці. Матеріял цих нарад та перевірок взято до уваги при остаточному оформленні програм, у висліді чого в руки шкільних працівників дістаються основні, на довголітній практиці навчання в наших школах українознавства сперті плян і програма навчання та виховання.

У програмі взято до уваги навчання української мови в англомовних групах, навчання історії, географії з природознавством і **культури** України. В програмах узглянено всі ступні навчання, які охоплюють навчання на найнижчому ступні, середньому і вищому. Велику увагу присвячено важливій під теперішню пору справі — виховним діям. В останньому розділі програм „Виховні пляни" подано велику кількість порад, важливих тільки для учителів; з них повинні скористати і батьки, виховники та інструктори наших молодечих організацій. Ясним, коротким, майже енциклопедичним стилем в розділі „Виховні пляни" подано найважливіші вказівки для виховної діяльности, її основні директиви, вияснено, що повинно бути змістом виховання, підкреслено найсуттевіші моменти в процесах виховання і звернено увагу на успіхи й неуспіхи виховних дій. Це й впливає на те, що видані Шкільною Радою програми стають основним підручником не лише для педагогічних кол, але й для широкого громадянства, в першу чергу — для батьків та виховників наших молодечих організацій.

Не менш цінним вкладом у нашу педагогічну літературу є „Природа України" пера д-р Е. Жарського, видання Шкільної Ради. Хоч у піднаголовку зазначено, що це підручник для шкіл українознавства, проте, своїм змістом, способом подання матеріялу чи його оформлення він виходить далеко поза ширші рямці школи і стає прекрасною лектурою для нашої молоді.

Уложенням та поданням матеріялу „Природа України" далеко відбігає від шабльонової схеми всіх подібних підручників. Проблему представлення природи України розв'язано комплексною методою, що дає читачеві краще уявлення про біологічно-географічну цілість даної частини України. По вступній загальній частині розглядається як одну цілість такі біологічні комплекси, як ліси, степ і лісостеп України, гори України, річки і моря України, та підземні багатства **України**. При такому розгляді перед очима читача ясніше й суцільніше виступають і самі господарі цих земель, український народ, його пов'язаність і прив'язаність до рідної землі, його життя та заняття. Наприклад, ліс представляє автор не тільки як збір таких чи інших родів дерев, але як один суцільний організм, де такі елементи, як ґрунт, клімат, рослинність, тваринність і люди та їх заняття в лісовій смузі тісно між собою пов'язані і творять нерозривну цілість. Подібно представлено й інші природні ляндшафти України. Такий підхід вповні відповідає найновішим педагогічним вимогам. Авторові і видавцеві можна лише щиро поґратулювати за випущення на наш книжковий ринок цієї книжки, яку повинні прочитати не тільки учні шкіл українознавства.

Гостина св. Миколая в Бруклині

З гостини св. Миколая в бруклинській парафіяльній школі українознавства. Янголики (від ліва): О. Макарушка, Ліда Гінда, Нуся Фанок, Леся Трембіцька, Лінда Лярсен і Ганнуся Рогожа приготовляють подарунки для чемних дітей.

При українській католицькій церкві св. Отця Миколая, Півдн. Бруклин, Н.И., діє Школа Українознавства, яку з цілою посвятою веде пані Євгенія Храплива. Ця школа має три курси: І — десятеро дітей, ІІ-ий — восьмеро і ІІІ — одинадцятеро. Всіх дітей 29.

В неділю 18 грудня 1960 р. загостив до цієї школи Святий Миколай. Його гостина викликала серед дітей — не лише шкільних, а взагалі всієї парохії — велику втіху. В Миколаївській сценці „Святий Микола іде", що її живо і цікаво написала Леся Храплива, — вона ж була й режисером, — виступали: Оксана Макарушка, Нуся Фенок, Лінда Лярсен, Леся Трембіцька, Ганнуся Рогожа (те добре янголятко!), Маруся Бурбон, Ліда Гінда, Стелля Білаш, Христя Тимочко, Христина Богун, Мериса Фанок, Вірджінія Кудлак, Анна Ґалеса, Анна Бздел; усі ці дівчатка були янголами. Іван Фенок, Василь Бурбон та Ірина Гінда були „баранчиками". Марко Душник, Степан Гусак, Яків Богун — були добрими чортенятами. В сценці була й кляса, в якій сиділи й училась діти: Тереса Кудлак, Наталя Білаш, Ганнуся Рогожа, Оксана Несторук, Іван Гусак, Степан Гінда. Конферансьє вала Мотря Тимочко — вельми вдало.

Була це справді для діточок удатна гостина св. Миколая, який — за звичаєм — приговорив до дітей, для їх радости роздав гарні гостинці.

Пісню „Ой, хто-хто, Миколая любить" співали з щирого серденятка всі діти, але таки найголосніше і з цілим запалом хилились піснею до св. Миколая Ганнуся Рогожа й Тереса Кудлак.

о- а-.

Розвагово-виховна імпреза школи св. Юра в Ню Йорку

За ініціятивою учительки дошкілля, п-ні Ірини Книш, група охочих до праці матерей шкільної дітвори, очолена п-ю. Лідою Роговською, підготовила розвагово-виховну імпрезу для дітей. Реалізація такого задуму відбулася у двох частинах: 21-го січня ц. р. для дітей вище 6-8 кляс, а 5-го лютого ц. р. для менших.

Програма першої частини ділилася на мистецько-виховну і розвагово-танкову. „Різдвяну сценку" Лесі Храпливої виконали учениці й учениці Школи Українознавства при парафії св. Юра. Підготовив її реж. С. Крижанівський вже в минулому році, а тепер повторила цю підготовку п-ні Лозинська. Темою цієї сценки є Свята Вечеря української родини на еміграції: в ролі бабусі — Анна Маличевська, батька — В. Мазурик, мами — О. Натина, вуйка — Юр. Головінський, колядників — Ю. Шевчук, Анд. Стець. Усі грали свої ролі дуже добре, особливо ж Марія Пришляк, учениця 7-ої кляси, як донечка в цій родині. Танок сніжинок виконала бездоганно танкова група, ведена п-ею Оленкою Ґердан. Ця сама група виконала ще 5-ть пісень у ритмічно-танковому стилі: „Марш Школярів", „Як би пісні ми не мали", „Як весело минає час", „Заграй мені музико мій", „Музика грає". Група дівчат із 8-ої кляси приспівувала, а молоденька і талановита В. Сенів супроводила на фортепіяні. Аматорська шкільна танкова група виконала 4 українські національні танки: Гречаники (4 пари), Великодна Гагілка і Коломийка (4 пари), Козачок сольо (3 дівчини). Підготовила їх імпрезова референтка п-ні Дарія Витвицька у хореографічному укладі „апостола українського танку" — Василя Авраменка. Спонтанні оплески авдиторії нагороджували виконавців. У розвагову частину входили різні цікаві гри, тощо, напр. деякими матерями ручно роблені вишивки та ноші на реґіональних ляльках-українках

Зате треба жаліти, що так мало батьків поцікавились цією імпрезою молоденького доросту.

Наступна імпреза для менших 5-го лютого ц.р. випала дещо скромніше. Більша частина виконавців не могла взяти участи із причини поширеної хвороби-ґрипи. Тому „Різдвяна сценка" мусіла відпасти. Зате було більше розвагової гри, а смачний буфет п-ні Черник винагородив за випад сценки. Аматорська танкова група відгуляла попередні з малою зміною танки, а талановита дівчина Люба Назаркевич виконала по мистецьки „Гони - Вітер", та Роман Ільків виконав „Запорожця".

Н. В.

Дитячий хор школи українознавства при українській православній парафії св. Володимира і Ольги в Ст. Пол, Мінн. Біля дітей стоять: настоятель парафії о. прот. Василь Уманець, директорка школи Антоніна Хоревич та вчительки: Марія Товстоп'ят, Неоніла Пачовська і Неоніла Мейзер. Фото знято під час різдвяної ялинки 8-го січня 1961.

Ярослав Падох

РІДНА ШКОЛА Й УНСОЮЗ

Не заходячи в далеке минуле й не перелічуючи великого числа виховних видань, якими сливе від самих початків свого існування виховував УНСоюз українську заморську громаду, вже саме перечислення сучасних виховних засобів, які вдержує для нашої громади ця організація, говорить про її велику й активну участь у вихованні нових українських поколінь поза межами України. Дитячий загальний журнал „Веселка", дитяча оселя на Союзівці, Курси Українознавства, які гуртують передовсім тут народжену молодь, окремі сторінки в щоденнику „Свобода", поставлені безкоштовно до вжитку наших молодечих організацій, а далі десятки українознавчих книжок, це довга й далеко не повна листа тих виховних засобів, які нашій молоді поставив до вжитку УНСоюз.

Та про це вже дещо знає наша громада. Куди менше знає вона про ролю УНСоюзу в ділянці, яка б здавалася зовсім невиховною, а саме в забезпеченево-ощадностевій. Коли перші засоби мають пряме відношення до ідеї рідного шкільництва, бо призначені для національного виховання та освіти молоді, то ця друга царина діяльности УНСоюзу має до цього відношення попереднє, але тим не менше, дуже важливе.

УНСоюз зачисляється до забезпеченевих **організацій**, які здобули найбільший успіх саме в ділянці молоді. Рівно одна третина майже вісімдесятьтисячної маси союзового членства належить молоді. Що більше, від ряду років УНСоюз збільшується майже виключно власне прибутком молодих членів, нище 16 року життя. Тому впродовж останніх п'яти років пересічний вік членства УНСоюзу обнизився в майже небувалий спосіб з 40 на 35 рік життя. Це відмолодження продовжується й в цьому найбільша надія УНСоюзу й не менша сатисфакція його діячів.

Є типовим явищем тутешнього життя забезпечення щойно народженої дитини й то на високі суми, здебільшого т. зв. студійними каледжовими грамотами. Батьки, яким тут народилися діти, знають, як зараз після народження десятки асекураційних аґентів відвідують їх із пропозиціями забезпечити **дитину**. Аґенти знають, що дитина повинна й буде скоро забезпечена, йде не про те, але хто з них це виконає. Ідеєю того раннього забезпечення нової людини є така самозрозуміла

Заголовна сторінка брошурки УНСоюзу про його коледжову полісу-грамоту для молоді

річ, про яку аж не хочеться говорити: відокремити невідому долю батьків дитини від її власної долі й забезпечити ту долю в можливо найпевніший спосіб. Якщо б навіть раніше, чи пізніше, але перед осягненням дорослого віку дитини, батьки опустили її, тоді вона не мусить втратити своєї майбутности, зрезиґнувати зі своїх плянів, але користаючи з забезпечення, продовжувати своє виховання та досягти наміреного.

Забезпечення дитини перед несподіванками долі це не тільки приватна справа батьків і дитини. Це в тій самій мірі справа громадська й тому немає досить слів і досить переконливих арґументів, щоб спонукати наших батьків піти за загальним американським звичаєм у цій забезпеченевій ділянці. Тоді вже в заранні життя дитини, вона матиме запевнене відповідне виховання й потрібну освіту і у випадку нещастя, чи злого матеріяльного стану батьків, зможе, при помочі забезпеченевих сум, покінчити своє виховання й освіту, навіть без допомоги батьків.

Від ряду років УНСоюз у цій власне цілі завів окреме студійне, або популярно зване каледжове забезпечення молоді. Воно з кожним роком поширюється й з кожним роком більше молоді користає з нього, вступаючи на каледжі, щоб досягти вищих шарів тутешньої суспільности, як це було уділом наших попередніх американських поколінь. В цьому наша найбільша надія на покращання нашого положення в Америці і в світі та на краще наші можливості допомогти нашій справі. Коли запевнемо молоді певну й повну можливість виховання й студій, тоді й запевнимо ріст нашої тутешньої громади.

Але не треба забувати, що тут йде мова про справжнє забезпечення, а не позірне, яким є забезпечення радше номінальної, ніж реальної вартости на низькі суми п'ятсот чи тисячі долярів. УНСоюз дає великі можливості повного, тобто реального забезпечення долі нашої молоді й великий час на те, щоб її батьки з цих можливостей почали користати в цілій повноті. Брак зрозуміння справжнього значення життєвого забезпечення взагалі та національно-виховної ролі УНСоюзу зокрема, принесли нам уже чимало шкоди. Час стати відробляти занедбане.

ПОЛІЦІЯ ВИХОВУЄ

Поліція стейту Тексас не хоче бути тільки „правою рукою справедливости", вона намагається бути й виховником і тому вибрала цікавий шлях: видала для батьків летючку, в якій радить батькам, що вони мають робити, щоб їхні діти стали... злочинцями. Ось зміст цієї летючки:

1) Давайте дитині все, чого лише вона захоче. Таким способом заздалегідь переконаєте її, що суспільність — великий боржник дитини...

2) Якщо дитина приносить додому ординарні звички чи погано висловлюється — ви смійтеся з цього і не звертайте на це уваги. Це дитині буде заохотою для того, щоб вона поводилася ще гірше і ще гірше висловлювалася...

3) Збирайте усе те, що дитина порозкидає по кімнатах — черевики, книжки, убрання. Таким чином дитина вже замолоду навчиться скидати всю відповідальність за свої вчинки на інших.

4) Якнайчастіше сваріться в присутності дитини. Це завчасу приготує її до вашого розводу і розбиття родини...

5) Ніколи не відмовляйте давати дитині грошей. Не дозволяйте їй якоюсь працею самій заробити трохи грошей. Чому ж вона мала б зазнати тих усіх прикрощів, що їх ви самі переживали у своїй молодості?

6) Охороняєте свою дитину від „напастей" сусідів, учителів, поліцистів. Всі вони — найбільші вороги вашої дитини і своїми заввагами бажають їй тільки зла...

7) Ніколи не карайте дитини за провини, а хваліть її за те. Це ж бо вияв справности дитини у вибиванні шиб, зубів і призвичаювання її жити згідно з законами джунглів...

Ці „поради" мають вияснити, якими шляхами самі батьки виховують із своїх дітей асуспільних типів, що у відповідному довкіллі можуть зійти на злочинну дорогу. Свої поради тексаська поліція обґрунтувала на дослідах американських психологів та соціологів, які виявили, що надто ліберальне поступування батьків — одна з причин злочинности молоді.

Поради тексаської поліції варто пригадати не тільки американським батькам.

Що сталося з Івасиком?

— Зовсім не знаю, що сталося з моїм Івасиком. Ще недавно була це дуже чемна дитина, а тепер він з усього невдоволений, нікого не слухає з усіми свариться.

Такі завваги батьків, зажурених поведінкою своїх дітей, чусте на кожному кроці; стосується це головно до батьків, що мають лише одну дитину, бо батьки, з більшою кількістю дітей, знають, що в розвитку дитини виступають періоди „чемности й послушности" і періоди „нечемности й спротиву". Правильність такої періодизації потвердили психологи. В нормальному ході розвитку дитини появляються періоди, які характеризуються рівновагою, і періоди, в яких рівновага дитини докорінно захитується. В періоді рівноваги дитина дуже добре достосовується до довкілля і легко, з приємністю з ним співпрацює. В періоді захитаної рівноваги — позитивне достосовання дитини до довкілля переривається як внутрішніми змінами у дитини, так і чинниками середовища; у висліді тих внутрішніх і зовнішніх діянь, співжиття з дитиною утруднюється, у дитини проявляються несподівані експльозії почуттєвого характеру; нерішучість та непевність у поведінці.

Батьки повинні бути приготовані

до цих фаз рівноваги й нерівности у своїх дітей. Періоди забурення рівноваги появляються приблизно під кінець другого року життя, в два з половиною і три з половиною роки, коло шостого року, між 10 і 12 роками. Між цими фазами нерівноваги виступають періоди рівноваги, і в тому часі дитина краще достосовується до довкілля. При цьому треба звернути увагу на те, що деколи т. зв. „важка поведінка" дитини буває її **нормальною** поведінкою, типовою для того віку, коли вона проявляється. Кожний розвитковий період має притаманні форми поведінки, які нормально проявляються у тому періоді і проминають з моментом, коли дитина переходить у наступний розвитковий період. У дитини трьох з половиною років недостачі рівноваги виявляються в тому, що вона постійно боїться впасти (брак фізичної координації), відчуває страх перед широкими просторами; у неї виступають тоді такі емоціональні забурення, як постійне примикання повік, заґикування; вона гризе нігті, проявляє труднощі в баченні, у неї виринають такі проблеми співжиття з дорослими й дітьми, як надмірна охота звертати на себе увагу, надмірно виявляти свої почування; дитина стає надто дразливою, стидливою тощо.

Дитина у віці 5 років життя є вже зрівноважена, легко знаходить спільну мову з ровесниками і зі старшими, вміє з ними співжити, є приязна, симпатична, охоче допомагає кожному. Після цієї фази рівноваги приходить фаза впертости, дитина стає аґресивною, впертою, вибуховою, нечемною, зухвалою, швидко й без глибшої причини ображається тощо. Цей період триває не надто довго і дитина знову приходить до рівноваги. Наступне захитання помічається перед досягненням статевої зрілости, що пов'язане з важливими змінами в організмі.

Причини непорозумінь

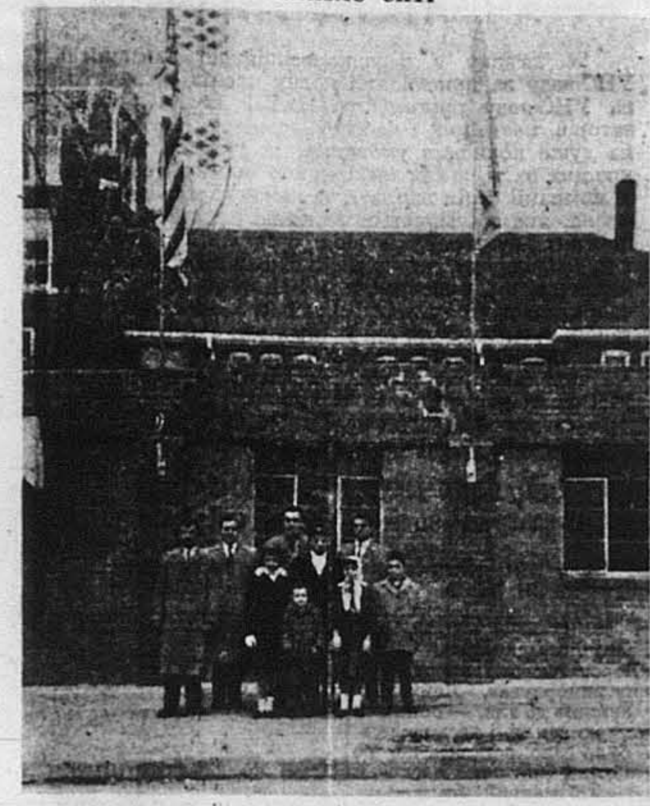
Якщо батьки знають про ці періоди у розвитку дитини, тоді вмілим поступуванням заздалегідь виключають будьякі з нею непорозуміння. Якщо ж батьки не знають про ці періоди її розвитку, тоді в родині може дійти до поважних конфліктів. Підкреслюємо, що деколи такі конфлікти можуть порушити психіку дитини на ціле життя. Тому батьки повинні уважно обсервувати поведінку дітей напередодні згаданих років захитання рівноваги, заздалегідь передбачати їх і бути як слід підготованим до них. Важливими у тому часі є: велика вирозумілість, охота до співпраці, вминання конфліктів, відповідне дозування вимог; залежно від віку, не можна вимагати від дитини ані забагато, ані замало. Якщо вимагається від дитини чогось такого, чого в її віці вона не може виконати, тоді в дитини може розвинутися почуття нижчости, маловартности. Також і надто малі вимоги не дозволяють дитині вповні розвинути всіх її можливостей в такій мірі, на яку дозволили б здібності.

Знання законів розвитку допоможе батькам заздалегідь приготовити дитину до всіх тих змін, які зайдуть в її організмі, заінтересуваннях і поведінці. А якщо такі приготування не зможуть деколи зовсім усунути емоціональних напнять, які звичайно йдуть упарі з нормальним пристосуванням, то можуть їх помітно послабити. Якщо дитину в дошкільному віці заздалегідь підготовляти до вимог школи, тоді вона краще буде приноровлена до шкільної праці і більше знайде в ній задоволення. Також і така дитина, що в домашньому колі привчається до співжиття, краще достосується до суспільної групи поза домом.

Е. Ж.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПІД АМЕРИКАНСЬКИМ І УКРАЇНСЬКИМ ПРАПОРАМИ В КЕНЗАС СИТІ

На фото (зліва): Ілько Плешко, секретар 323 Відділу УНС Михайло Білик, голова Відділу УКК Богдан Музика і голова 323 Відділу УНС Іван Бриські. Діти (зліва): Ірина Білик, Рой Білик, Орест Музика, Юлія і Михайло Бриські.

Роковини Проголошення Самостійної і Соборної України в Кензас Ситі, Кензас

Врочисто відбулось Свято Роковин Проголошення Самостійної й Соборної України в Кензас Ситі. Свято відбулося 22 січня в Українській Галі 323 Відділу УНС.

Дня 16-го січня голова Відділу УКК п. Богдан Музика відвідав мейора міста п. Павла Ф. Мічум в справі проголошення 22-січня Українським Днем в Кензас Ситі. Прихильно поставився мейор до просьби Української Громади, та дня 20 січня проклямував день 22 січня 1961 року „Українським Днем" і закликав всіх громадян, щоб відсвяткували той день українського народу, який завзято боровся і нині бореться проти комунізму.

В неділю ранком в год. 8-ій зібралися члени УКК та УНС з дітьми в домі 323 Відділу УНС та вивісили американський і український прапори. Діти голосно продеклямували „Ай пледж ди лidжен оф ди Юнайтед Стейтс". Гордо і вільно повівав перший раз в Кензас Ситі біля американського прапора український прапор. Дай Боже, щоб так вільно повівав на нашій українській землі. — О годині 1-ій по полудні відбулася програма свята в такому порядку: американський гимн відіграв на піяні Орест Музика. — Привіт до гостей виголосив Михайло Білик. — Спільну молитву „Боже Великий" — відчитав голова Відділу УКК п. Богдан Музика, та всі люди відспівали пісню „Боже Великий". — Вшановано поляглих героїв однохвилинною мовчанкою. — Пан Фелікс Мазур один з найстарших членів 323 Відділу УНС прочитав „Проклямацію мейора міста. — Добрий реферат відчитав голова Відділу УКК п. Богдан Музика. — Вірш „І в мене був свій рідний край" — продеклямував Михайло Білик. — Універсал про Проголошення Української Народної Республіки прочитала пані Надія Музика. — Стрілецькі пісні виконав на гітарі п. Іван Гречаник. — Вірш „Листопад" гарно продеклямував Василь Боруцький. — Вірш „Українка я маленька" гарно продеклямувала Юлія Бриська. — Пісню „Гей у лузі червона калина", відспівали М. Білик і Б. Музика, та публіка помогла їм відспівати приспів. — Вірш „Рідний край" гарно віддеклямувала Ірина Білик. — Народню пісню „Верховино" вдало виконала пані Надія Музика під акомпаніямент Ореста Музики на піяно.

На кінець свята всі спільно відспівали український народний гимн.

По закінченні свята відбувся спільний обід. Свято зорганізовано силами Відділу УКК.

Михайло Білик

Приготування в 100-річчя Безсмертя Т. Шевченка в Пассейку, Н. Дж.

Українці в діяспорі сущі на віяні безсмертним Духом Пророка й Генія України Т. Шевченка, з підйомом духа та пієтизмом, приготовляються до 100 роковин смерти свого Пророка, що натхнув їх живою вірою в їхнє воскресення.

Пасейк - Кліфтон, не залишився позаду. Тут в неділю, 29-го січня в „Українській Централі" при 240 Говп Евню, зійшлися представники різних організацій на запрошення відділу УКК, що його очолює п. Марія Стефанів і по діловій дискусії намічено широкий плян дії, щоб належно й торжественно „пом'янути не злим, тихим словом", нашого національного Пророка з печаттю духа якого продовжуємо свій історичний похід до власної Волі й Волі всього людства! Бо з такими універсальними гаслами й заповітніми мріями голосив безсмертний наш Геній своє пламенне віще слово! — Вибрано різні комісії, наложено на них відповідні обов'язки, вже заздалегідь назначено головного промовця і тепер розгортається жвава праця, яка, сподіємося, принесе належні наслідки: торжественне звеличення Безсмертя Т. Шевченка, і кине ясний смолоскип в дальшу тріюмфальному поході української нації до остаточної побіди, — Волі й незалежности від московського сатрапа, за що наш безсмертний Геній страждав і за що приніс на вівтар тієї святої Волі, своє недовге життя! Москва всіма силами старається пофальшувати пламенне слово нашого Генія і Пророка Т. Шевченка. Та надаремні її зусилля. Це слово, на сторожі якого царський режим поставив багнети, щоб його придушити, і воно ці багнети розторощило, так розторощить і московсько-комуністичний фальш, — воно що далі, то міцніше проміннює і знесе з землі новітнього тирана, московського Нерона, і Україна стане, за словами Т. Шевченка оновлена й на цій „оновленій землі не буде врага супостата, а буде син і буде мати і будуть люди на землі"! **(няк)**

Роковини 22-их Січня в Гемстед, Н. Й.

Як раньше, так і цього року заходом Відділу УККА наша громада відзначила Роковини 22-гих Січнів вивішенням українського синьо - жовтого прапора на вежі Управи міста в Гемстеді. Передача прапора відбулася 17-го січня 1961 на повному засіданні Управи міста на якому українську Гемпстедську громаду репрезентували представники УККА: І. Сельський, Ю. Дранс, В. Захарія і М. Курчак та парох правосл. церкви св. Михаїла о. Чекалюк.

Діти в національних строях: Гр. Дранс і Марта Шпачинська вручили посадникові міста Е. Ларкінові наш прапор, після чого посадник відчитав проклямацію Управи міста про „Український День" в Гемпстеді. Дякуючи посадникові за його прихильність до української справи, Юрій Дранс виголосив коротке слово, звертаючи увагу на характер та небезпеку комунізму та про боротьбу проти нього українського народу, що перший її підняв і перший впав жертвою того світового розбою.

Академія присвячена тим історичним Роковинам відбулася старанням Відділів УККА в неділю 29 січня в авдиторії Юнійондейл школи. На програму складалися: виступ хору укр. катол. церкви в Гепстеді під дир. Степ. Марусевича, форт. сольо пані Білович, декл. учня суботньої парох школи правосл. церкви в Вестбері М. Пищимухи, виступи танцювальної кляси п. Осененко при українській католицькій парох. суботній школі в Гемпстеді.

Коротке слово про ці події виголосив п. Ю. Гураль в англійській мові, а п. Микола Курчак в укр. мові, получуючи з тим відчитання Універсалів про Віднову Самостійности й Злуки Українських Земель.

Громадянство при вступі до залі зложило добровільними датками $50, з чого по оплаченні видатків вислано на УНФонвд $16. **М. Курчак**

Традиційна Кутя при Відділі ОбВУА у Филаделфії

Заходами Жіночої Секції Відділу ОбВУА відбувся 15-го січня Традиційний щедрий вечір і кутя для колишніх комбатантів українських армій в залі ЗУАДКУ.

З огляду на страйк трамваярів багато комбатантів не могло прибути на кутю, то все ж таки заля була заповнена, бо наше членство знає що пані Жіночої секції ніколи не жалують труду, щоб „поставитися", якслід.

Традиційну кутю наші пані влаштували за всіми приписами славних традицій святвечірніх. Голова Жіночої секції п-ні Тамара Омелюсік намалювала гарний образ Матері Божої, який виднів на фронтовій стіні над столами, в куті стояв великий пшеничний дідуган, в другому куті ялинка, а на столах простелене сінце. Традиційна кутя розпочалась молитвою, яку провела п. Тамара Омелюсік. Опісля на столах появилось 12 приписових страв, таких самісеньких, як то колись було дома. Порядок, який уложили собі пані, носив чисто військово-народній характер, бо пані Омелюсік подбала, щоб він у нічому не був нарушений (вона ж учасниця УПА). Пані: Наталія Стефаняк, Олена Дяченко, Ніна Матвієнко, Наталія Гонта, Софія Незд і Марія Вовк-Захарчук-Урбан, подавали заздалегідь приготовані страви, а п. Марія Величко ще до того пригадувала кожному, як то колись було на Рідних Землях і своїми жартами та оповіданнями бавила приявних. Патріотичні колядки, що їх започаткував меценас Теодор Свистун, доповнювали милу атмосферу. Пані Тамара Омелюсік подбала також про колядників з ОДВУ, які в числі 20 осіб відколядували кілька колядок. Приявні комбатанти зложили їм за це $22.

В заключному слові голова Централі д-р Володимир Галан, подякував паням за таке гарне приготування традиційної куті, зокрема за їхній труд, який приявні комбатанти належно оцінюють.

Голова Централі ОбВУА д-р Володимир Ґалан заявив, що він радо привітає ті Відділи ОбВУА, що заложать у себе такі Жіночі секції, бо вони оживлять діяльність Відділів ОбВУА.

Евген Рудий
культ. осв. реф.

● **У Марокко** арештовано коло 300 жидів за поширювання брошурки, в якій таврується політику мароканського уряду супроти тамошніх жидів та закидується йому вину у трагічній смерті 41 жидівських емігрантів, що потонули під час втечі до Ізраїлю.

Замість квітів на могилу д-ра Михайла Годованця

Кожний рік щораз більше й дальше віддаляє нас від Рідної Землі. Рідшають наші ряди, а на цвинтарях біліють хрести. По кожній втраті людини-громадянина насувається питання: а хто, і як — заступить тих, що трудились для добра свойого народу. Невмолима смерть інколи так передчасно косить людей, що це в силі віку. Кожна така втрата для суспільства болюча, бо на повне виховання людини треба 25 до 30 років, а до того часто на розпуттях велеводних пропадають цінні одиниці. Тому так глибоко сумує громада по втраті людини-громадянина.

Таким цінним громадянином був б. п. д-р Михайло Годованець, колишній адвокат, що сумлінно виконував обов'язки служби свойому народові. Відійшов він у вічність 3 вересня 1960 р. у Филаделфії, проживши 56 літ. В історії відродження нашого народу в Галичині, відродження української національно-політичної свідомости, культури, народного господарства, кооперації, — золотими буквами записані імена великої кількости українців-адвокатів. Вони саме були ініціяторами провідниками й щирими працівниками.

До такої категорії адвокатів-українців належав б. п. і д-р Михайло Годованець. Уродився він у містечку Устечко коло Заліщик у міщанській патріотичній сім'ї, в якій любов до рідного та сумлінне сповнювання національних обов'язків було самозрозумілим законом. Середню освіту здобув у Городенці і закінчив у Перемишлі 1922 р. Опісля студіював у Тайному Українському Університеті у Львові, а по його закритті польською окупаційною владою закінчив свої правничі студії у Львівському університеті. І знов вернувся до Перемишля де в канцелярії адвоката д-ра Чеплюнчакевича відбув прицісну практику. Врешті після судової практики в Окружному суді, та закінчення практики у адвоката Антоневича у Добромилі. В міжчасі відбув він військову службу, осягнувши ступінь офіцера.

В 1936 р. здав адвокатський іспит і відкрив власну канцелярію у Товстім коло Заліщик. Його адвокатська канцелярія стала центром не лише правної оборони українського населення перед драконськими не раз законом польського окупанта, але й центром просвітянського, суспільно-економічного та політичного життя даної округи. Енергійний молодий адвокат з великою культурою духа — всецілo віддавав своє знання на службу народові. Просвіта, Рідна Школа, кооперація, а зокрема Т-во Сільський Господар це окремі ділянки його життя. Активно проявив себе у політичній діяльності як член Українського Національного Демократичного Об'єднання. У професійнім Товаристві „Союз Українських Адвокатів" був загально шанованим членом. В 1939 р. емігрував за Сян, а незадовго потім бачимо його на становищі судді у Кросні в Галичині.

Після відходу з Галичини большевиків став він начальником суду в Янові коло Львова. Там також очолював він Український Допомоговий Комітет, що в тодішніх обставинах одиноко давав можність правної оборони українського населення перед німецькою окупаційною владою. І знову воєнна хуртовина приневолила залишити рідні землі й нарід. З рівновагою духа переніс життя скитальця-емігранта, таборові клопоти тощо, але й тоді не забував про обов'язки супроти народу. Бачимо його на пості голови Комітету в ті небезпечні часи, коли большевицькі місії виловлювали й примусово вивозили наших людей на „родину" (читай Сибір), різні пости в таборовій управі, а під кінець побуту в Німеччині був він таборовим суддею у Міттенвальді.

Все й на кожнім пості виконував обов'язки чесно та для добра своїх громадян. З переконання демократ залишився вірним своїм життєвим принципам на кожньому пості та в кожних обставинах та часі. Під час З'їзду УНДО у Міттенвальді був головним секретарем, а по приїзді до Америки став членом СУНД та членом Т-ва Сприяння УНР-і. В новому місці поселення працював креслярем та так часто згадував рідні сторони і тужливо ждав волі для українського народу, що його любив, для нього трудився. Залишив покійний дружину Галю з Пушкарів та сина Юрка — студента університету, відомого пластового виховника. Чисельна громада прощала його у вічність в глибокому жалю, а три прощальні промови від установ, громадянства та рідної землі були послідніми немов квітами нашої спільноти на його могилу, щоб легкою була йому сира земля, далеко від рідної Заліщиччини.

І. Скочиляс

МИСТЕЦТВО ЕМІҐРАЦІЇ І МИСТЕЦТВО В УКРАЇНІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

чи виставка такого рівня можлива тепер в Україні? Дмитренко відповів: до 1929 року в Києві такі виставки бували. — І він сказав правду. Ще в 1932 р. доводилося мені бачити високомистецькі твори українських майстрів у Варшаві (тоді в Інституті Мистецтва була виставка совєтського мистецтва, але аранжери з амбасади поховали українські твори і показали на виставці кількох російських мистців; твори українських мистців — Петрицького, Ф. Кричевського, І. Падалки, Седляра, Азовського, Садиленка і ін. — показали нам польські мистці потайки в маґазинах Інституту). Тоді можна було ще говорити про українську мистецьку культуру. Між творами, що ми бачили їх тепер, цієї культури таки справді замало, можна сказати, що вона у зворотній кількості до признаних орденів і медалів.

Мистці еміґрації уважно стежать за мистецьким процесом на Україні і радіють успіхами наших мистців, якщо тільки вони створюють не злободенну аґітку, а тривкі культурні вартості. Ми подивляємо їх, бачачи, з якою терпеливістю і впертістю вони відвойовують утрачені позиції, і добре знаємо про всі ті перешкоди, які гальмують нормальний розвиток українського мистецтва. Ми певні також, що мистці в Україні радіють і нашими успіхами тут. З тих голосів, що ми їх чуємо з України, пробивається свідомість, що наша творча праця правильна, бо наше завдання тут — робити те, чого мистці в Україні робити не можуть. Життя нації в усяких умовах мусить бути повноціле і не визнає проривів, — якщо такі появляються, нація сама витворює потрібні сили, щоб ті прориви заповнити. Тому мистецький процес на еміґрації зовсім природний і закономірний; все нежиттьове, штучне само відпаде, але те, що лишиться, стане органічним складником української культури, яка, не зважаючи на всі сторонні зусилля її розколоти, є одна, де б вона творена не була.

Короткі Вістки

● **Вдова по Патрісі Люмумбі**, вбитому в минулу неділю першому прем'єрі Конґа, і коло 100 її свояків та приятелів, жінок і чоловіків, йшли в минулу середу в жалібній процесії з двома білими прапорами вперед, до головної кватири місії ОН в Леопольдвілі в Конґо, просити, щоб тіло Люмумби перевезти до Леопольдвілю і похоронити його за католицьким обрядом. Всі жінки — на знак жалоби — мали на собі тільки опояски, — зрештою були босі й голі. Вдова по Люмумбі має 28 років.

● **Три совєтські лікарі-професори**, що їх за Сталіна арештовано і оскаржено у так званій „лікарській змові", дістали тепер найвищий в СССР орден Леніна. Цими лікарями є Володимир Василенко, Владімір Виноградов і Борис Преображенський. В квітні 1953 року, швидко після того як помер Сталін (5. березня 1953), звільнено з в'язниці 15-х лікарів. У 1959 році Хрущов вибрав собі Виноградова на свого прибічного лікаря.

● **В політичних колах** говорять про те, що кубинський президент Фідель Кастро має наменувати на делеґата до Об'єднаних Націй жінку того порторіканського націоналіста, прихильники якого в 1950 році робили атентат на президента Трумана і стріляли до конґресменів в 1954 році. Жінка цього націоналіста Альбізу Кампос виїхала на Кубу, де стала кубинською громадянкою, і тепер, на злість ЗДА, має прибути до Ню Йорку як делеґатка до ОН.

● **Троє дітей покійного Патріса Люмумби**, 10-річний Франсуа, 8- річний Патріс і 5-річна Юліяна перебувають від минулої осени в столиці З'єдиненої Арабської Республіки, Каїро, де ходять до арабської школи. Опікується ними дружина одного міністра уряду през. Нассера. Коли наспіла вістка про вбивство їхнього батька в Конґо, їх забрали зі школи, сказавши їм, що поїдуть „на пікнік". Але вони швидко дізналися про смерть батька.

Спільна Кутя на Свят-Вечір у Маямі

Українська Православна Громада св. о. Миколая в Маямі, Флорида, в навечір'я Різдва Христового урядила в Українському Народному Домі спільну Святу Вечерю.

По відправі святої Вечірні, довершеної парохом, ігуменом о. Святославом (Маґалясом) у місцевій церкві, присутні переїхали до новозбудованого „Народного Дому", де сестрицтво приготовило Свят Вечерю.

Обширна заля встановлена була гарно прибраними столами, на котрих, по українському звичаю, розставлені були тарілки з кутею та з узваром, а на головному столі окрім того лежав різдвяний коровай та стояла китичка пшеничних колосків, що символізували собою наш країовий сніп-дідух, а також — запашне сіно.

В заповідженому часі, точно о год. 7 вечора, голова церковної громади п. Іван Волоник запросив о. пароха до молитви і благословення страв. По короткому святочному привіті о. пароха, він прочитав молитву і окропив страви свяченою водою, а всі присутні члени парафії, гості і туристи загально відспівали „Бог Предвічний народився". Число присутніх виносило 147. За головним столом засіли парох, ігумен о. Святослав, почесний гість генерал О. Загродський і голова громади п. Іван Волоник. Сестрицтво подало 12 традиційних страв, а п. І. Волоник представив громаді генерала О. Загродського, якого всі привітали гучними оплесками.

Привітавшись з громадянством, генерал висловив вдоволення з того, що доводиться йому приймати участь в традиційній спільній Святій Вечері цієї молодої української громади і розповів про останній свій Святий Вечір на рідних землях, коли армія УНР зводила бої з ворогами в першому зимовому поході. Промовляв він бадьоро і красномовно. Кожне його слово слухачі сприймали з напруженою увагою. В закінченню побажав він присутнім веселих свят та висловив надію що, заховавши традиції прадідної віри своєї на вільній землі Вашинґтона, ми зміцнимо самих себе морально та заохотимо інших своїх братів й сестер до наслідування. Зазначивши важність сучасних політично-суспільних ускладнень, висловив надію, що надходить той час, коли і на рідних землях народ буде радісно зустрічати свято Народження Христа Бога у колі вільних народів, у своїй самостійній державі. Промову почесного гостя присутні винагородили гучними оплесками.

По цій промові слідувало відспівання церковним хором колядок і щедрівок. Хором дириґував ігумен о. Святослав (Маґаляс). Хор складався із 20 співаків. Відспівано „Бог Предвічний..." укладу С. Людкевича, „Добрий вечір тобі" К. Стеценка, „Нова радість стала" К. Стеценка, „По всьому світі" К. Стеценка, „В полі - полі" щедрівка М. Леонтовича, „Щедрий вечір" М. О. Гайворонського, на закінчення відспівано в англійській мові „Новел". Кожну точку слухачі винагороджували щедрими оплесками. У виконуванню цього репертуару видно було добрий вишкіл, техніку і чутливість співаків до змісту коляд та щедрівок. Це був перший хоровий виступ цієї української православної громади, яка виказала цим зрозуміння свого завдання у відношенню до рідної своєї культури, а також майстерність дириґента.

На заклик голови громади п. І. Волоника присутні гості і туристи, що приїхали сюди на відпочинок, стали складати свої жертви на церкву і кожному з них хор колядував. Церква одержала з того від гостей щедрий дар.

Спільний цей Святий Вечір надовго залишиться в пам'яті тих, які приймали в ньому участь. Він дав присутнім приємність із святочного характеру імпрези та з пожиття дванадцяти традиційних різдвяних страв, і також задоволення з доповіді чільного керівника Українських Визвольних Змагань, яким був почесний гість генерал О. Загродський. Керівникам, організаторам і працівникам, а зосібна хористам цього спільного Свят - Вечора, які зуміли так гарно вив'язатися з свойого почесного завдання, належиться признання і похвала. Честь вам, дорогі брати і сестриці, що зуміли так гарно і корисно спорядити цей Свят - Вечір та уприємнити його присутнім традиційними стравами й колядами-щедрівками. Нехай вам Бог помагає і кріпить!

Т. С.

ЗІ СПОРТУ

ПОВТОРИЛАСЯ СТАРА ІСТОРІЯ

„Леви"—„Словаки" 1:2 (1:2)

Шикаґо, Ілл., 12-го лютого. — Шості з черги змагання „Левів" у сімковому турнірі, двобій двох старих суперників „Левів та „Словаків", претендентів на чемпіона Вищої Ліґи, як і в попередніх роках, стягнув до Арморі 2,437 глядачів. Це були одні з найважливіших змагань неділі, бо міг числити на чемпіонат Ліґи, який вирішить його змагання з поляками дружини „Ігелс", тільки переможець цієї стрічі. Поляки в дотеперішніх шести грах здобули всіх 12 точок з відношенням воріт 23:5. Вони ледви чи дадуть себе здетронізувати, хоч мають ще розіграти важкі змагання з „Левами", „Словаками" і Швабен".

Останній двобій між „Левами" і „Словаками" був цікавий та завзятий, і дуже нервовий. Обидві дружини грали „фер", і між змагунами не було жадних інцидентів. „Леви" заграли спочатку слабше й тому ініціятиву перебрали „Словаки", які стрілили тоді двоє воріт, в другій та п'ятій хвилині гри. Це вже було ознакою, що „Леви" не виграють цих змагань з огляду на короткий час гри. Виглядало навіть на велику прогру „Левів", але наша сімка прийшла до себе і вже у восьмій хвилині лівокриловий Дмитро Стахровський зменшив вислід до 1:2 сильним стрілом. Ще на початку змагань Зенон Сивилик двічі стрілив мимо воріт.

В другій півгрі „Леви" мали деяку перевагу, але „Словаки" проривалися під наші ворота, яких боронила добре наша оборона і воротар Капшуба, який під сильним обстрілом противника обороняв свою святиню бравурно. На три хвилини перед кінцем ланковий О. Гладкий замінив правокрилового Лоска Ростиком Маркевичем, котрий в останній хвилині сильним поземним стрілом вирівняв. На нещастя м'яч пролетів через діру в сітці воріт і хоч „Словаки збиралися починати гру від середини, суддя Майк Ляндізіо не признав цих воріт, мотивуючи своє рішення тим, що м'яч пройшов поза воротами. Обурена публіка протестувала, протестували й наші змагуни, але без успіху. Тоді глядачі вбігли на грище й потурбували суддю. Присутні на змаганнях представники Ліґи заявили, що вони признають покищо вислід 1:2, але цілу цю справу передискутують ще на своїх сходинах в середу 15-го лютого.

Змагання ці були перервані за 40 секунд перед кінцем, але рішення Ліґи доґрати тільки цих 40 секунд було б кривдячим для „Левів", бо що ж можна зробити за такий короткий час. Подібна історія трапилася „Левам" в 1959 р., коли суддя признав „Словакам" неправильно здобуті ворота. Тоді наші протести до стейтових футбольних властей, а навіть до Футбольного Союзу ЗДА в Ню Йорку не дали жадних вислідів. Цим разом „Леви" повинні поставитись невгнуто до несправедливих рішень футбольних властей та не допустити до того, щоб футбольні судді кривдили наші дружини.

П. Головатий

Село Синів, пов. Сянік, Лемківщина

Село Синів розложене над рікою Вислоком.

Щоб приїхати до села Синів, потрібно переїхати ріку Вислок на гору Сиготу до сіл Одрехови, Пасвиськ, Тарнавків, Рудавки, Вирнаївки, де був тартак, а дальше до села Сировиці, тепер там пустиня, ані одної хати нема.

Як згадує Ю. Тарнович в „Історії Лемківщини", то в минувшині „селяни села Синева заповняли цибулею й часником ринки риманівський, ліський, березівський, коросенський, Сяніцький, а також Тарнова, Стрижова й Фриштака, а звідси вагонами до Швеції і Норвеґії".

Як виселяли лрдей з Лемківщини, так само виселили частину села Синева, декотрих помордували, а частина осталася.

Літньою порою 1960 року Володимир Бек їздив відвідати свою маму й брата. Їхав літаком, як літак долітав до Варшави, один поляк на літаку встав зі сидження, зняв капелюх, перехрестився і зачав співати „Еще Польска не зґінела". Зачали йому бити браво. Але інший поляк встав і запитався: „Пане, чи ти знаєш, що ти робиш? Стрель собі в голову"! І настала мертва тишина.

В Риманові купив „обарянців", казав собі дати до торбиньки з паперу. Продавець питав його, до якого паперу, таж я ніякого паперу не маю". Він зняв зі себе блюзку, висипав обарянці до неї і так поніс.

Другим разом купив у Риманові 16 кл. ковбас, але йому їх не запакували, бо не мали паперу.

За церков у Синеві давніше знали всі околичні села, бо їздили на празник. Під теперішню пору церква є дуже знищена.

Пройшов був наказ із уряду щоб церков розібрати. Люди їздили з просьбою до Сянока і до Риманова, щоб церков оставили. В уряді сказали їм, якщо поправлять церкву, до не будуть розбирати.

На днях Михайло Бек дістав листа з Синева, на якім є підписані всі селяни,, а також кілька поляків і риманівський ксьондз, із просьбою про поміч, щоб поправити церков; бо вони ніяк не спроможуться її направити і тій старій церкві - святині грозить розібрання!

Дорогі Брати і Сестри, — односельчани Синева, допоможіть!, а не дозвольте, щоб церкву розібрали!

Тут мають зорганізувати Допомоговий Комітет односельчан Синева. По всякі інформації прошу відноситися на адресу Михайла Бека, котру я подаю понижче.

В селі Соровиці ані одної людини нема. Польський уряд мав церкву розібрати, але оставив її, нехай з вітрами співає, і колись вітри заспівають їй вічная пам'ять і рознесуть наших прадідів стародавню дорогоцінну святиню.

Ворог виселив народ, частину вимордував, Лемківщину знищив до тла, — осталася пусткою земля, і десь-не-десь, де було село, осталась ще не розібрана святиня - церква й той трираменний хрест є великим пострахом для нашого ворога.

Степан А. Пельц

Адреса: Mike Beck, 133 Yonkers Ave., Yonkers, N.Y.

В Канаді зростає змагання до невтральности

Оттава. — Кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс" Реймонд Деніелл повідомляє, що в Канаді зростають настрої, які домагаються невтральної політики. Ця проблема, мабуть, буде обговорена на зустрічі канадійського прем'єра Джана Діфенбейкера з президентом Джаном Ф. Кеннеді, яка має відбутися в понеділок 20-го лютого в Білому Домі. Опозиційна партія в Канаді недавно домагалася, щоб Канада перестала бути членом Північно-Американської Повітряної Оборонної Команди, і щоб обмежила свої летунські сили тільки розвідки і патруль, а не до оборонної акції, як це є тепер. Канадійський міністер оборони Даґлес Гаркнесс недавно мусів в окремій промові обороняти становище уряду, який є проти політики невтральности. Появилися голоси, щоб Канада виступила також із НАТО. Але в поважних політичних колах гадають, що Канада не може бути невтральною, бо це робило б її безборонною, або приводилоб до того, що американські літаки самі мусіли б обороняти Канаду проти аґресора з півночі.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіть — це сила!

ТАРЗАН, ч. 4604. Не слухає перестороги!

Мавполюд чекав. Він був сердитий на Померол, але уважав його за нешкідливого, який заслуговує на пересторогу.

І так, коли людина закінчила „інспекцію", Тарзан заговорив. — Якісь два осібняки всередині змовляються проти вас...

Лорд Померой насупив брови і зарозуміло відсупив. — Безглуздя! Я не маю ворогів... І я ніколи не розмовляю з варваром!